

Companie de cercetare,
analiza datelor și consultanță

Adresa: MD2012, Chișinău,
str. Sfântul Țării 27, of. 33

Mobil: 060311000

RAPORT FINAL

Evaluarea ex-post a Programului de Retehnologizare și Eficiență Energetică a Întreprinderilor Mici și Mijlocii

Către: Instituția Publică Organizația pentru
Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA)

De la: Date Inteligente SRL

Chișinău, 22 iunie 2026

Descrierea raportului și echipa de autori

Evaluarea ex-post a Programului de Retehnologizare și Eficiență Energetică a Întreprinderilor Mici și Mijlocii

Descrierea raportului. Prezentul raport sintetizează rezultatele evaluării ex post a Programului de Retehnologizare și Eficiență Energetică a IMM, implementat de Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA). Raportul analizează măsura în care sprijinul acordat a contribuit la modernizarea proceselor tehnologice, la creșterea productivității, la reducerea costurilor energetice și la consolidarea competitivității întreprinderilor beneficiare.

Obiectul evaluării. Evaluarea este structurată pe criteriile OCDE-DAC: relevanță, coerență, eficacitate, eficiență, impact și sustenabilitate. Analiza combină date administrative și fiscale, un studiu cantitativ cu beneficiarii și un studiu calitativ bazat pe interviuri în profunzime. Raportul tratează diferențiat investițiile de re tehnologizare productivă și investițiile de eficiență energetică, pentru a reflecta mecanismele specifice prin care acestea generează rezultate la nivelul IMM-urilor.

Utilizarea raportului. Documentul este destinat ODA și partenerilor instituționali implicați în dezvoltarea instrumentelor de suport pentru IMM-uri. Constatările și recomandările urmăresc îmbunătățirea designului viitoarelor programe, simplificarea procedurilor, consolidarea monitorizării orientate spre rezultate și conectarea investițiilor la obiectivele de competitivitate, de eficiență energetică și de dezvoltare sustenabilă.

Autori

Mihai Bologan	Dr. în economie, Director general iData. mihai@idata.md
Vitalie Popa	Vice-director, AXA Management Consulting
Oleg Grigori	Expert analiză cost-beneficiu.

Contribuția autorilor. Echipa de autori a coordonat metodologia de evaluare, analiza datelor, interpretarea rezultatelor și formularea concluziilor și recomandărilor.

Despre iData

Date Inteligente SRL, compania care operează sub brandul iData, este o companie de cercetare, analiză de date și consultanță. iData realizează studii cantitative și calitative, evaluări de politici și programe, analize socio-economice și servicii de consultanță pentru instituții publice, organizații internaționale și mediul privat. În proiectele de evaluare, iData pune accent pe rigoarea metodologică, triangularea surselor de date și formularea unor concluzii aplicabile în luarea deciziilor privind politicile publice.

Cuprins

Lista abrevierilor și acronimelor	4
Sumar Executiv.....	5
Capitolul 1. Metodologia de evaluare.....	8
Capitolul 2. Caracteristicile beneficiarilor Programului	10
Capitolul 3. Evaluarea Programului	12
3.1 Relevanța	12
3.2 Coerența.....	15
3.3 Eficacitatea	18
3.4 Eficiența.....	22
3.5 Impactul.....	25
3.5.1 Analiza indicatorilor economici-cheie	26
3.5.2 Analiza financiară	26
3.5.3 Analiza economică	27
3.6 Sustenabilitatea	30
Recomandări	34
Anexa 1. Nivelul de realizare al indicatorilor de rezultate.....	35
Anexa 2. Datele și calculele aferente analizei financiare și economice	36

Lista abrevierilor și acronimelor

CATI	Interviu telefonic asistat de calculator
CAWI	Chestionar online asistat de calculator
EIRR	Rata internă de rentabilitate economică
ENPV	Valoarea actualizată netă economică
EU4SMEs	„UE pentru IMM-uri” / proiect finanțat de Uniunea Europeană
FIRR	Rata internă de rentabilitate financiară
FNPV	Valoarea actualizată netă financiară
HG	Hotărâre de Guvern
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
MCS	Modelul Costului Standard
MDL	Leu moldovenesc
MDED	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
OCDE-DAC	Criteriile OCDE-DAC de evaluare
ODA	Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului
PARE 1+2	Programul de Atragere a Remitențelor în Economie „PARE 1+2”
373	Programul de credite investiționale cu dobândă subvenționată
SFS	Serviciul Fiscal de Stat
TVA	Taxa pe valoarea adăugată
UE	Uniunea Europeană
START	Programul START pentru Tineri: o afacere durabilă la tine acasă

Sumar Executiv

Constatarea generală. Evaluarea ex post a Programului de Retehnologizare și Eficiență Energetică a IMM arată că instrumentul a fost relevant, coerent și eficace pentru modernizarea tehnologică a întreprinderilor beneficiare și pentru reducerea vulnerabilității acestora la costurile energetice. Programul a finanțat investiții care au schimbat direct procesele de producție, au redus munca manuală, au crescut precizia și calitatea, au consolidat capacitatea productivă și au îmbunătățit controlul asupra costurilor recurente.

Valoarea adăugată a Programului. Grantul a funcționat ca un accelerator investițional. Pentru multe întreprinderi, sprijinul ODA a redus decalajul dintre nevoia tehnologică identificată și capacitatea reală de finanțare. În practică, Programul a permis achiziția unor utilaje mai performante, instalarea unor sisteme fotovoltaice, reducerea dependenței de servicii externe, procesarea internă a unor operațiuni și o valorificare mai bună a producției sau a materiei prime.

Baza evaluării. Analiza s-a bazat pe documente de program, date administrative ODA, date fiscale, sondajul aplicat beneficiarilor eligibili ex post și pe 10 interviuri în profunzime. Portofoliul Programului include 433 de întreprinderi, iar componenta cantitativă a vizat 150 de respondenți selectați dintre beneficiarii eligibili. Constatările combină datele cantitative cu cele ale studiului calitativ, deoarece efectele investițiilor diferă între proiectele de retehnologizare productivă și cele de eficiență energetică.

Profilul portofoliului. Programul a ajuns în special la întreprinderi cu o bază operațională deja formată: 54,3% dintre beneficiari sunt întreprinderi mici, 31,6% microîntreprinderi și 14,1% întreprinderi mijlocii. Întreprinderile fondate de tineri reprezintă 17,4% din portofoliu, iar femeile administrează sau reprezintă 24% dintre companiile sprijinite. Distribuția teritorială este moderat urbană, cu 59,6% dintre beneficiari în mediul urban și 40,4% în mediul rural.

Structura sectorială confirmă logica Programului. Industria prelucrătoare concentrează 249 de întreprinderi, adică 62,9% din portofoliu; agricultura, silvicultura și pescuitul includ 89 de întreprinderi, adică 22,5%, iar activitățile de cazare și alimentație publică includ 31 de întreprinderi, adică 7,8%. Aceste trei domenii reprezintă peste 93% din portofoliu și explică orientarea Programului către utilaje productive, tehnologii de procesare, sisteme energetice, refrigerare, irigare, depozitare și optimizarea fluxurilor de producție.

Relevanța. Programul a răspuns unor nevoi concrete și presante ale IMM-urilor. Beneficiarii au urmărit, în primul rând, modernizarea echipamentelor și îmbunătățirea calității produselor sau serviciilor (72,9%), creșterea cifrei de afaceri și a veniturilor (64,5%), reducerea costurilor de producție per unitate (61,4%) și creșterea capacității de producție sau a volumului de activitate (60,2%). În plus, 58,4% au indicat îmbunătățirea condițiilor de muncă și reducerea efortului fizic al angajaților.

Adiționalitatea sprijinului este ridicată: 60,6% dintre respondenți declară că Programul a influențat decizia de investiție în mare măsură, iar 31,0% în parțială. Fără grant, 31,3% nu ar fi realizat investiția, 36,1% ar fi realizat-o mai târziu, iar 14,5% ar fi realizat-o la scară mai mică. Astfel, pentru 81,9% dintre respondenți, sprijinul public a influențat existența, momentul sau amploarea investiției.

Programul a fost cel mai relevant pentru companiile aflate într-o fază de creștere, care aveau deja piață, fluxuri de producție și o nevoie clară de modernizare, dar nu dispuneau de lichiditatea necesară pentru a face rapid un salt tehnologic. În proiectele energetice, relevanța a fost determinată de presiunea costurilor la electricitate; în proiectele productive, relevanța a fost legată de productivitate, calitate, capacitate și deficitul de personal calificat.

Coerența. Programul este coerent cu prioritățile naționale privind competitivitatea IMM-urilor, modernizarea tehnologică, eficiența energetică și tranziția verde. Investițiile finanțate corespund direcțiilor urmărite de politicile publice: utilaje moderne, automatizare, tehnologii mai eficiente, energie regenerabilă și reducerea costurilor de producție. În același timp, Programul s-a articulat cu alte instrumente ODA, combinând beneficiari noi cu beneficiari care mai parcuseră programe de sprijin.

Datele confirmă această complementaritate: 43,4% dintre respondenți au participat anterior la un program ODA, iar 51,8% au fost beneficiari noi în ecosistemul ODA. Pentru etapa următoare, 46,4% intenționează să continue investițiile prin alt grant sau subvenționare, 13,9% din resurse proprii, 10,2% prin credit, iar 21,1% sunt încă în analiză. Acest profil arată că Programul a funcționat ca etapă într-un traseu investițional mai larg.

Astfel, programul are o logică internă bună, dar următorul ciclu ar putea separa mai clar componenta de re tehnologizare productivă de cea de eficiență energetică. Cele două direcții sunt complementare, dar produc rezultate prin mecanisme diferite și trebuie monitorizate prin indicatori adaptați: productivitate, calitate și capacitate pentru utilaje; consum, costuri și autonomie energetică pentru investițiile fotovoltaice sau cele eficiente energetic.

Eficacitatea. Programul a fost eficient în atingerea obiectivelor imediate. 87,3% dintre beneficiari declară că investiția planificată a fost realizată integral, iar 7,8% în mare măsură. Rata cumulată de 95,1% indică o implementare foarte bună a produselor planificate la nivel de proiect. Studiul calitativ confirmă că echipamentele sunt utilizate în activitatea curentă și au modificat fluxuri tehnologice concrete: croire, debitare, dozare, presare, îmbuteliere, prelucrare, uscare, irigare, refrigerare sau producere de energie.

Rezultatele imediate sunt consistente. 67,5% dintre respondenți indică reducerea costurilor, 66,3% modernizarea utilajelor, tehnologiilor sau proceselor, 63,9% creșterea eficienței sau productivității, 55,4% creșterea capacității de producție sau de prestare a serviciilor și 50,6% îmbunătățirea calității produselor sau serviciilor. În plus, 48,8% menționează automatizarea sau digitalizarea unor procese, iar 78,2% apreciază impactul asupra competitivității ca fiind mare sau foarte mare.

Programul a produs schimbări operaționale clare, iar beneficiarii le atribuie acestora sprijinul primit. 51,2% consideră că schimbările pot fi atribuite Programului în mare măsură, iar 28,9% în foarte mare măsură. Totuși, efectele trebuie interpretate diferențiat: unele investiții produc economii energetice recurente, altele cresc productivitatea și calitatea fără a reduce neapărat consumul de energie.

Eficiența. Eficiența administrativă și financiară este bună, cu încă spațiu de optimizare. Circa 67,7% dintre beneficiari indică o durată de 1-6 luni de la depunere până la implementare, 21,7% indică 6-12 luni, iar 3,1% indică peste 12 luni. Procesul a fost gestionabil pentru majoritatea beneficiarilor: 48,2% îl consideră nici simplu, nici complicat, 34,3% îl consideră simplu sau foarte simplu, iar 16,9% îl consideră complicat sau foarte complicat.

Principala sursă de cost administrativ rămâne pregătirea documentelor, menționată de 41,5% dintre respondenți. 33,5% nu au avut dificultăți majore, 13,4% au indicat asigurarea propriei contribuții, iar 3,0% au indicat mecanismul de tranșe sau de rambursare. Cofinanțarea a fost adecvată pentru majoritate: 69,3% o consideră potrivită în deplină măsură, 24,5% parțial, iar 6,1% semnalează presiuni privind lichiditatea.

Grantul a produs un efect de levier și a mobilizat resurse private, dar mecanismul poate fi optimizat pentru firmele cu lichiditate redusă sau cu investiții complexe. Soluțiile utile includ plăți mai flexibile, mecanisme de plată directă către furnizor, finanțare-punte pentru contribuția proprie, modele de buget și ghiduri pentru costurile conexe: TVA, conectare, montaj, proiectare, transport, mentenanță și infrastructură tehnică.

Impactul. Impactul economic și operațional este pozitiv, dar trebuie interpretat cu prudență. Datele pre/post indică evoluții pozitive pentru toate cohortele, mai ales acolo unde investițiile au avut mai mult timp să se maturizeze. În 2025 față de anul de dinaintea aplicării, cohorta 2023 a înregistrat creșteri de 19,5% la numărul de angajați, 78,1% la plățile salariale, 55,0% la salariul mediu, 27,5% la veniturile declarate, 82,7% la profit, 81,6% la productivitatea muncii și 60,9% la contribuțiile fiscale. Pentru cohorta 2024, creșterile sunt de 17,5% la numărul de angajați, 54,4% la plățile salariale, 35,4% la salariul mediu, 22,6% la veniturile declarate, 4,8% la profit, 4,6% la productivitatea muncii și 22,9% la contribuțiile fiscale. Pentru cohorta 2025, efectele sunt mai timpurii: 4,7% la numărul de angajați, 18,1% la plățile salariale, 17,3% la salariul mediu, 4,2% la venituri, 19,1% la profit, 3,4% la productivitate și 8,4% la contribuțiile fiscale.

Analiza cost-beneficiu susține o concluzie pozitivă, cu diferențe între perspectiva bugetară și cea economică. Din perspectiva financiară a bugetului public, valoarea actualizată netă financiară (FNPV) este de 13,3 milioane de lei, rata internă de rentabilitate financiară (FIRR) este de 9,4%, iar raportul beneficiu-cost este de 1,1. Din perspectiva societății, valoarea actualizată netă economică (ENPV) este de 1.714,1 milioane de lei, iar raportul beneficiu-cost economic este de 9,1.

Astfel, cele mai sigure efecte atribuibile sunt cele direct legate de investiția finanțată: timp de producție redus, costuri energetice mai mici, capacitate de procesare crescută, calitate mai bună, reducerea pierderilor, internalizarea unor operațiuni și un control mai bun asupra fluxurilor. Evoluțiile financiare agregate sunt favorabile, dar sunt influențate și de cerere, prețuri, inflație, costurile energiei, condițiile climatice, investiții paralele și decizii manageriale.

Sustenabilitatea. Perspectivile de menținere a rezultatelor sunt bune deoarece investițiile sunt integrate în activitatea curentă a companiilor. Echipamentele finanțate îndeplinesc funcții recurente: produc, procesează, reduc costurile, generează energie, asigură refrigerarea, îmbunătățesc calitatea sau reduc dependența de muncă manuală și de furnizori externi. Pentru componenta energetică, 59,4% dintre respondenți declară că reducerea consumului energetic a fost atinsă, iar 25,0% că aceasta este în curs de realizare.

Riscurile principale pentru sustenabilitate sunt externe investiției: lipsa de personal calificat (17,6%), costurile energetice sau ale materiilor prime (15,1%), cererea de pe piață, sezonalitatea și schimbările cadrului de compensare pentru energia produsă. În același timp, 28,9% dintre respondenți nu identifică riscuri majore, iar satisfacția față de Program este ridicată: 72,6% au acordat nota 10 pentru probabilitatea de a recomanda Programul, iar 11,6% au acordat nota 9.

Recomandări-cheie

- Menținerea Programului cu două module distincte: retehnologizare productivă și eficiență energetică, fiecare cu indicatori și criterii de monitorizare proprii.
- Simplificarea documentării și consolidarea suportului preaplicare, inclusiv prin diagnostic tehnic, modele de buget și estimarea realistă a costurilor eligibile și a celor neeligibile.
- Introducerea unor mecanisme financiare care reduc presiunea asupra fluxului de numerar: plăți directe către furnizori, contracte tripartite, tranșe mai flexibile sau finanțare-punte.
- Conectarea Programului cu scheme complementare: Programul 373, subvenții agricole, credite/garanții, instrumente de eficiență energetică, digitalizare, certificare și export.
- Dezvoltarea unui sistem de monitorizare bazat pe rezultate concrete: productivitate, cost pe unitate, consum energetic, energie produsă, calitate, capacitate, exporturi, locuri de muncă și utilizare efectivă a investiției.

Prezentul raport sintetizează rezultatele evaluării ex post a Programului de Retehnologizare și Eficiență Energetică a IMM, implementat de Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA). Programul sprijină întreprinderile mici și mijlocii să modernizeze procesele de producție, să reducă presiunea costurilor energetice și să își consolideze competitivitatea prin investiții în utilaje, automatizare, tehnologii productive și soluții de eficiență energetică.

Evaluarea urmărește măsura în care Programul a răspuns nevoilor beneficiarilor, a fost coerent cu politicile publice și cu alte instrumente ODA, a produs rezultate imediate, a utilizat eficient resursele, a generat impact economic și tehnologic și are perspective de menținere a rezultatelor după finalizarea finanțării.

Baza empirică include documente de program, date administrative și fiscale, sondajul beneficiarilor și interviuri în profunzime. Rezultatele economice, economiile energetice și schimbările operaționale raportate de beneficiari sunt tratate cu prudență atunci când nu există măsurători independente, dar oferă informații utile privind schimbările produse în cadrul companiilor.

Raportul este structurat pe criteriile OCDE-DAC – relevanță, coerență, eficacitate, eficiență, impact și sustenabilitate – și se încheie cu recomandări orientate spre menținerea unui instrument dedicat modernizării tehnologice, consolidarea suportului tehnic, îmbunătățirea indicatorilor și conectarea sprijinului financiar la eficiență energetică, digitalizare, acces la piață și investiții complementare.

Capitolul 1. Metodologia de evaluare

Cadrul general al evaluării.

Evaluarea ex post a Programului de Retehnologizare și Eficiență Energetică a IMM-urilor a fost realizată în cadrul unui exercițiu mai amplu de evaluare a trei instrumente de suport financiar nerambursabil, implementate de ODA și finanțate de Guvernul Republicii Moldova și Uniunea Europeană, prin proiectul „UE pentru IMM-uri – EU4SMEs”. Pentru Programul de re tehnologizare, metodologia a urmărit să aprecieze conformitatea investițiilor cu obiectivele programului și schimbările observabile la nivelul întreprinderilor beneficiare: modernizarea proceselor tehnologice, creșterea productivității, îmbunătățirea calității produselor sau serviciilor, reducerea consumului energetic și consolidarea rezilienței economice.

Metodologia aplicată a fost mixtă, secvențială și triangulată. Analiza documentară și datele administrative au constituit baza factuală a evaluării, iar sondajul beneficiarilor și interviurile în profunzime au permis înțelegerea mecanismelor prin care sprijinul primit s-a transformat în rezultate concrete. Această abordare a fost aliniată la Metodologia ODA de evaluare ex post și la Ghidul de aplicare, precum și la criteriile OCDE-DAC: relevanță, coerență, eficacitate, eficiență, impact și sustenabilitate.

Pentru evaluarea Programului de Retehnologizare și Eficiență Energetică au fost utilizate mai multe categorii de surse: documente de program și materiale operaționale, baza administrativă ODA privind beneficiarii și proiectele finanțate, date cantitative colectate prin sondaj în rândul beneficiarilor și interviuri calitative realizate cu întreprinderi selectate. Acolo unde datele au fost disponibile, analiza a fost dezagregată după regiune, mediu de reședință, domeniu de activitate, genul administratorului și alte variabile relevante pentru profilul beneficiarilor. În același timp, evaluarea a evitat duplicarea informațiilor care pot fi obținute din surse administrative sau fiscale, concentrând sondajul pe percepții, explicații, bariere, complementaritatea sprijinului și recomandările beneficiarilor.

Structura principalelor componente de cercetare

Tabelul 1. Metodologia sintetică pentru programul de Retehnologizare

Componentă	Univers / bază	Eșantion / volum	Rol în evaluare
Sondaj beneficiari	433 beneficiari total; 300 eligibili ex-post	150 respondenți selectați	Cuantifică nevoile, rezultatele, satisfacția, riscurile și intențiile de investiție.
Interviuri în profunzime	Beneficiari ai programului, selectați pentru diversitate regională și sectorială	10 interviuri	Explică mecanismele de schimbare și oferă exemple privind utilizarea investițiilor.
Analiză documentară și administrativă	Documente ODA, date de program, baze administrative disponibile	Analiză integrală a datelor puse la dispoziție	Fundamentează interpretarea indicatorilor de produs, de rezultat, de eficiență și de sustenabilitate.

Studiul cantitativ

Componenta cantitativă a constatat într-un sondaj aplicat beneficiarilor eligibili ai programului. Chestionarul a fost conceput pentru a măsura experiența beneficiarilor cu programul, nevoia investițională inițială, gradul de implementare a proiectului conform planului, adecvarea mecanismului de finanțare, rezultatele percepute, utilizarea continuă a investiției și riscurile de menținere a efectelor. Aplicarea a fost prevăzută preponderent prin CATI, cu utilizarea CAWI doar complementar, în situațiile în care profilul beneficiarului sau disponibilitatea acestuia a recomandat completarea online. Pentru Programul de re tehnologizare, sondajul a fost deosebit de important pentru a cuantifica măsura în care investițiile au răspuns nevoilor reale ale întreprinderilor și pentru a surprinde tipologia schimbărilor generate: modernizarea utilajelor, automatizarea sau digitalizarea unor procese, reducerea consumului de energie, creșterea calității și extinderea capacității de producție sau de prestare.

Studiul calitativ

Interviurile în profunzime au completat datele cantitative, oferind o înțelegere mai detaliată a „poveștii din spatele cifrelor”. Ghidul de interviu a fost semi-structurat și a urmărit să clarifice cum a apărut nevoia de investiție, de ce soluția finanțată a fost considerată adecvată, ce probleme au apărut în aplicare și implementare, cum sunt utilizate echipamentele sau soluțiile energetice și ce efecte sunt vizibile pentru companie, dar care nu se reflectă imediat în indicatorii financiari. Pentru Programul de re tehnologizare, interviurile au fost esențiale pentru a diferenția situațiile în care investiția a vizat modernizarea tehnologică propriu-zisă de cele în care accentul a căzut pe eficiența energetică prin panouri fotovoltaice, pe reducerea costurilor de operare sau pe creșterea autonomiei energetice.

Cadrul de analiză pe criterii OCDE-DAC

Analiza Programului de re tehnologizare a fost structurată pe cele șase criterii ale OCDE-DAC. Relevanța urmărită a fost măsura în care programul a răspuns unor nevoi reale ale IMM-urilor: deficit de utilaje moderne, procese manuale consumatoare de timp, costuri energetice ridicate, presiuni asupra competitivității și capacitate limitată de investiții din surse proprii. Coerența a analizat alinierea programului cu prioritățile naționale privind competitivitatea, dezvoltarea IMM-urilor, eficiența energetică și tranziția verde, precum și complementaritatea acestuia cu alte instrumente ODA sau cu scheme de sprijin public. Eficacitatea a evaluat realizarea investițiilor și atingerea rezultatelor imediate, inclusiv productivitatea, calitatea, capacitatea și reducerea costurilor. Eficiența a examinat raportul dintre resursele financiare și administrative mobilizate și rezultatele obținute, inclusiv claritatea procedurilor, mecanismul de tranșe și efortul administrativ necesar. Impactul a vizat schimbările economice și tehnologice generate la nivelul beneficiarilor, iar sustenabilitatea a analizat continuitatea utilizării investițiilor și riscurile care pot afecta menținerea rezultatelor.

Triangulare, atribuire și limite ale evaluării

O trăsătură centrală a metodologiei a fost triangularea sistematică a surselor. Datele din studiul cantitativ au permis identificarea tendințelor generale, iar rezultatele studiului calitativ au explicat aceste tendințe, precum și diferențele dintre sectoare. Datele administrative au fost utilizate pentru validarea informațiilor privind beneficiarii, investițiile și indicatorii disponibili. În interpretarea rezultatelor, evaluarea a făcut distincție între efectele plauzibil atribuibile programului și evoluțiile influențate de factori externi, precum prețurile energiei, cererea de pe piață, accesul la forță de muncă, condițiile climatice, evoluțiile regionale și modificările legislative. Din acest motiv, analiza impactului a urmărit mecanisme credibile de schimbare, dincolo de simplele declarații ale beneficiarilor: reducerea timpului de producție, diminuarea pierderilor, economii recurente la energie, creșterea calității și consolidarea capacității de a onora comenzi mai complexe sau de a accesa clienți noi.

Metodologia include măsuri de control al calității pe întreg parcursul evaluării: validarea instrumentelor, verificarea logicii bazelor de date, monitorizarea colectării, controlul coerenței răspunsurilor și revizia expertă a constatărilor și concluziilor. Interacțiunea cu beneficiarii a respectat principiile de consimțământ informat, de confidențialitate și de utilizare a datelor exclusiv în scopuri de evaluare. În raportare, informațiile au fost prezentate într-o formă agregată sau analitică, evitând expunerea inutilă a datelor individuale. Această abordare a permis formularea unor constatări utile pentru decizii de politică publică, dar și suficient de prudente pentru a reflecta limitele datelor disponibile.

Prin combinarea datelor administrative, a sondajului și a interviurilor, metodologia oferă o bază solidă pentru evaluarea performanței Programului de Re tehnologizare și Eficiență Energetică. Ea permite formularea unor concluzii privind numărul investițiilor realizate și calitatea schimbărilor produse la nivelul IMM-urilor: accelerarea investițiilor, reducerea dependenței de muncă manuală, creșterea productivității, optimizarea costurilor energetice, îmbunătățirea competitivității și consolidarea rezilienței. Totodată, metodologia susține formularea unor recomandări operaționale privind identificarea viitoarelor intervenții, simplificarea procedurilor, calibrarea mecanismului de finanțare și corelarea mai bună a programului cu alte instrumente de sprijin pentru IMM-uri.

Limitări metodologice și interpretarea rezultatelor

Metodologia aplicată permite o înțelegere consistentă a rezultatelor programului, însă interpretarea trebuie făcută ținând cont de limitele specifice unei evaluări ex post bazate pe date administrative, pe sondaje și pe interviuri. În primul rând, o parte din rezultatele economice ale beneficiarilor poate fi influențată de factori externi care nu țin direct de program: dinamica cererii, creșterea costurilor materiilor prime, variațiile tarifelor la energie, schimbările în reglementarea compensării energiei electrice, deficitul de personal calificat sau condițiile climatice. În al doilea rând, efectele unor investiții apar treptat, mai ales atunci când utilajele sunt sezoniere sau când capacitatea de producție crește odată cu dezvoltarea materiei prime ori cu extinderea pieței.

Din aceste motive, analiza corelează declarațiile beneficiarilor cu datele de program, cu informațiile privind implementarea investițiilor și cu logica economică a schimbărilor raportate. În cazul Programului de re tehnologizare, această abordare este importantă deoarece efectele sunt diverse: pentru unele întreprinderi rezultatul principal este automatizarea și reducerea timpului de muncă, pentru altele este scăderea costurilor cu energia, iar pentru altele este creșterea calității, a preciziei sau a capacității de a produce intern componente și servicii care anterior erau externalizate.

Prin urmare, concluziile evaluării trebuie interpretate ca o apreciere integrată a contribuției Programului la modernizarea și la reziliența IMM-urilor. Metodologia oferă totuși o bază suficient de robustă pentru formularea unor recomandări privind îmbunătățirea designului programului, calibrarea cofinanțării, simplificarea procedurilor administrative, consolidarea complementarității cu alte instrumente de finanțare și orientarea viitoarelor intervenții către investiții cu efecte demonstrabile asupra competitivității și eficienței utilizării resurselor.

Capitolul 2. Caracteristicile beneficiarilor Programului

Portofoliul Programului de Re tehnologizare cuprinde 396 de întreprinderi, analizate în continuare din perspectiva mărimii, vârstei fondatorilor, genului administratorilor, mediului de rezidență și domeniului de activitate.

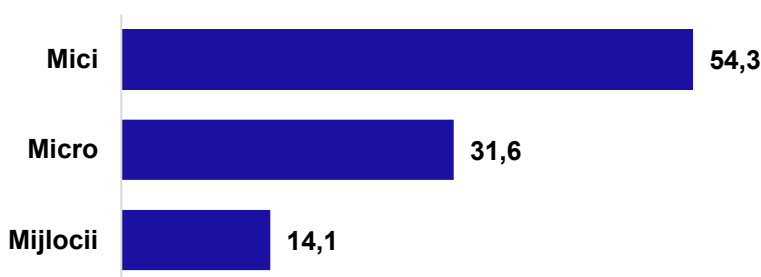

Figura 1. Structura portofoliului după mărimea întreprinderilor beneficiare (%)

Portofoliul este dominat de întreprinderile mici, care reprezintă peste jumătate din companiile sprijinite (54,3%), urmate de microîntreprinderi (31,6%); întreprinderile mijlocii dețin o pondere de 14,1%, iar întreprinderile mari lipsesc, în concordanță cu criteriile de eligibilitate ale Programului. Spre deosebire de alte instrumente de suport dominate de microîntreprinderi, preponderența întreprinderilor mici și ponderea mai consistentă a celor mijlocii reflectă specificul re tehnologizării: investiții de valoare mai mare, care presupun o capacitate de cofinanțare și o maturitate operațională peste nivelul tipic al microîntreprinderilor.

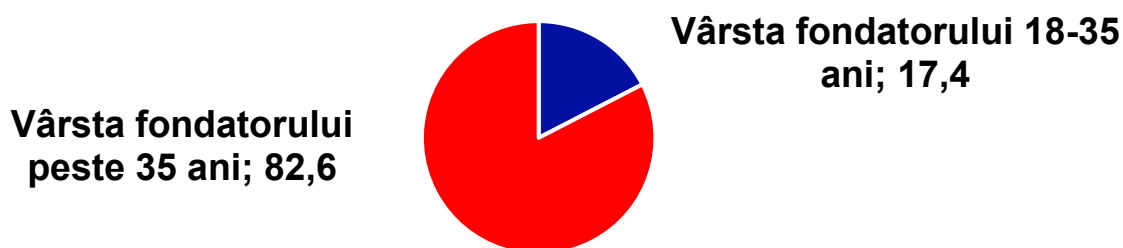

Figura 2. Structura portofoliului după categoria de fondator (%)

Întreprinderile fondate de tineri dețin 17,4% din portofoliu, o pondere mai redusă decât în alte programe ODA. Rezultatul este explicabil prin natura intervenției: re tehnologizarea presupune afaceri cu istoric de producție, active existente și capacitate investițională, condiții întrunite mai rar de către întreprinderile aflate la început de drum, specifice antreprenorilor tineri.

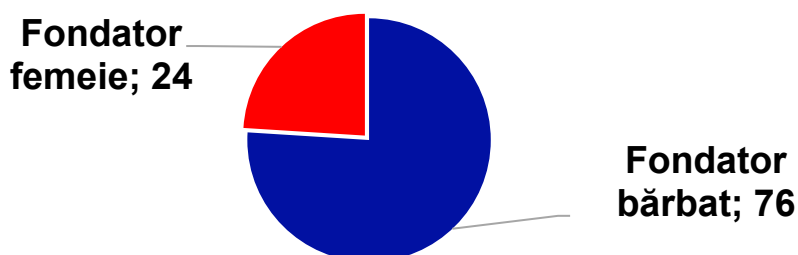

Figura 3. Structura portofoliului după genul fondatorului sau celui ce a depus cererea (%)

Femeile administrează sau reprezintă 24% dintre întreprinderile sprijinite, pondere inferioară mediei antreprenoriatului feminin din Republica Moldova (circa o treime din întreprinderi).

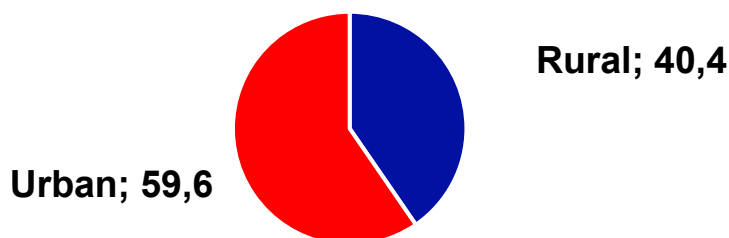

Figura 4. Structura portofoliului după mediu (%)

Portofoliul prezintă o distribuție teritorială relativ echilibrată, cu o predominanță moderată a mediului urban, unde activează circa 6 din 10 întreprinderi sprijinite (59,6%). Această structură este consistentă cu profilul intervenției, orientată către întreprinderi industriale cu capacitate de producție, localizate preponderent în orașe și în proximitatea infrastructurii utilitare și logistice. Totodată, ponderea consistentă a mediului rural (40,4%), semnificativă în raport cu concentrarea urbană a sectorului IMM, îndeosebi în municipiul Chișinău, arată că

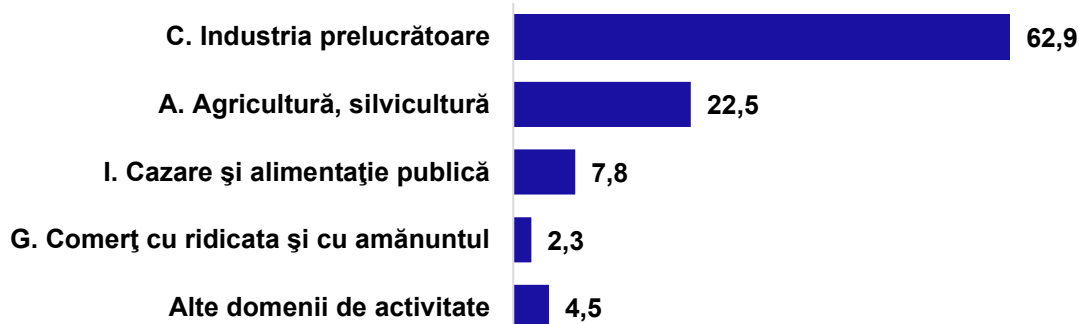

Figura 5. Structura portofoliului după domeniul de activitate

Distribuția pe domenii de activitate este puternic concentrată în trei sectoare, care cumulează peste 93% din portofoliu: industria prelucrătoare (249 de întreprinderi; 62,9%), agricultura, silvicultura și pescuitul (89; 22,5%) și activitățile de cazare și alimentație publică (31; 7,8%). Gradul de concentrare este superior altor programe de suport, iar dominația netă a industriei prelucrătoare este pe deplin consistentă cu logica intervenției: re tehnologizarea și eficiența energetică generează cele mai mari câștiguri în activitățile de producție, intensive în echipamente și în consumul de energie. Sectoarele rămase, comerțul (9), industria extractivă, distribuția apei și salubritatea, activitățile profesionale, sănătatea (câte 3), arta și agrementul, alte servicii (câte 2), transportul și construcțiile (câte 1), dețin ponderi marginale, confirmând caracterul preponderent industrial al Programului.

Capitolul 3. Evaluarea Programului

Programul a fost evaluat prin prisma criteriilor de evaluare OCDE-DAC, și anume: relevanța, coerența, eficacitatea, eficiența, impactul și sustenabilitatea. Fiecare criteriu este descris într-un subcapitol separat.

3.1 Relevanța

Relevanța programului este ridicată. Atât studiul cantitativ, cât și studiul calitativ indică faptul că sprijinul a răspuns unor nevoi investiționale reale, concrete și presante ale IMM-urilor. Programul a fost relevant pentru întreprinderile care urmăreau modernizarea proceselor de producție și pentru companiile confruntate cu presiuni de cost, în special în domeniul energiei electrice. În majoritatea cazurilor analizate, investițiile au reprezentat elemente centrale pentru dezvoltarea companiei: utilaje care înlocuiesc munca manuală, echipamente care ridică precizia și calitatea produselor, soluții fotovoltaice care reduc costul pe unitate de produs și tehnologii care permit extinderea capacității sau transformarea producției primare în produse cu valoare adăugată mai mare.

Această constatare este susținută de răspunsurile referitoare la obiectivele re tehnologizării. Cele mai frecvente obiective declarate au fost modernizarea echipamentelor și îmbunătățirea calității produselor sau serviciilor, menționate de 72,9% dintre respondenți; creșterea cifrei de afaceri și a veniturilor companiei, menționată de 64,5%; reducerea costurilor de producție per unitate de produs, indicată de 61,4%; și creșterea capacității de producție sau a volumului de activitate, indicată de 60,2%. Aceste rezultate arată că programul s-a suprapus direct cu prioritățile interne ale întreprinderilor. În același set de răspunsuri, 58,4% dintre beneficiari au indicat îmbunătățirea condițiilor de muncă și reducerea efortului fizic al angajaților, ceea ce confirmă că relevanța intervenției a avut dimensiuni financiare, organizaționale și sociale.

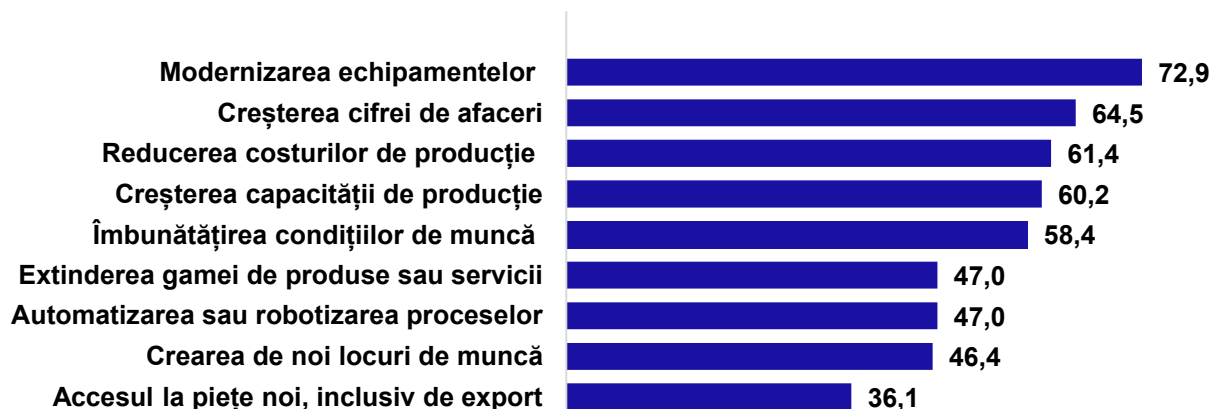

Figura 6. Obiectivele principale urmărite prin programul de Retehnologizare (%)

Potrivirea programului cu nevoile reale ale beneficiarilor

Datele cantitative confirmă faptul că beneficiarii au accesat Programul pentru nevoi operaționale și strategice care afectau direct capacitatea întreprinderilor de a produce, de a controla costurile și de a concura. Răspunsurile arată o concentrare puternică a motivațiilor în jurul modernizării echipamentelor, al calității produselor, al reducerii costurilor și al creșterii capacității de producție. Aceste obiective sunt coerente cu profilul unui program orientat spre re tehnologizare și eficiență energetică, dar și cu etapa de dezvoltare a multor IMM-uri din Republica Moldova, care activează cu utilaje depășite, procese încă manuale sau cu infrastructură incompletă.

„Până la implementarea acestui proiect, totul se făcea manual și, pentru a croi 100 de unități, să spunem, aveam nevoie de două-trei zile. Acum, cu acest sistem, croirea se face în 30 de minute, pentru 100 de unități, ceea ce ne-a simplificat munca.” (beneficiar din industria textilă)

Tabelul 2. Datele din studiul cantitativ pentru evaluarea relevanței

Aspecte analizate	Rezultate principale	Interpretare
Obiectivele re tehnologizării	72,9% au urmărit modernizarea echipamentelor și îmbunătățirea calității; 61,4% reducerea costurilor per unitate; 60,2% creștere a capacității.	Nevoile declarate se suprapun direct cu obiectivele programului: modernizare, competitivitate, productivitate și costuri mai mici.
Influența programului asupra deciziei de investiție	60,6% declară că programul a influențat decizia de investiție în mare măsură, iar 31,0% în parte.	Programul a avut un rol real în declanșarea sau accelerarea deciziilor investiționale.
Intenția de a investi fără grant	31,3% nu ar fi realizat investiția; 36,1% ar fi realizat-o mai târziu; 14,5% ar fi realizat-o la scară mai mică.	Există aditionalitate semnificativă: pentru 81,9% dintre respondenți, grantul a influențat existența, momentul sau amploarea investiției.
Cel mai important beneficiu al programului	70,9% indică valoarea finanțării nerambursabile; 26,1% posibilitatea de a investi mai repede.	Principalul element relevant a fost capitalul investițional disponibil, completat de accelerarea investițiilor.
Adecvarea cofinanțării proprii	69,3% consideră contribuția proprie pe deplin potrivită; 24,5% parțial; 6,1% indică presiuni de lichiditate.	Designul financiar a fost, în general, adecvat, dar nu a fost lipsit de constrângeri pentru firmele cu lichiditate limitată.
Beneficiile re tehnologizării	69,9% indică reducerea consumului de energie; 67,5% utilaje mai moderne; 55,4% creșterea calității; 54,8% creștere a capacității.	Beneficiile raportate confirmă potrivirea intervenției cu nevoile tehnologice și energetice ale beneficiarilor.
Impactul asupra competitivității	49,7% apreciază impactul ca mare, iar 28,5% ca foarte mare.	Relevanța programului se exprimă prin contribuția sa percepută la competitivitatea IMM-urilor.

În cazurile de investiții în energie regenerabilă, relevanța a fost determinată de presiunea costurilor energetice. Beneficiarii care exploatează depozite frigorifice, stații de pompare, spații de producție sau linii de congelare au descris costul energiei electrice ca o constrângere majoră pentru lichiditate, competitivitate și ritmul de dezvoltare. Investițiile în panouri fotovoltaice au fost percepute ca soluții operaționale pentru reducerea costului de producție, menținerea prețurilor competitive, eliberarea resurselor pentru salarii sau alte investiții și creșterea rezilienței companiei în contextul volatilității prețurilor la energie.

„Banii pe care înainte trebuia să-i dăm pe energia electrică acum ne rămân și îi putem investi în modernizarea altor lucruri.” (beneficiar agricol, investiție fotovoltaică)

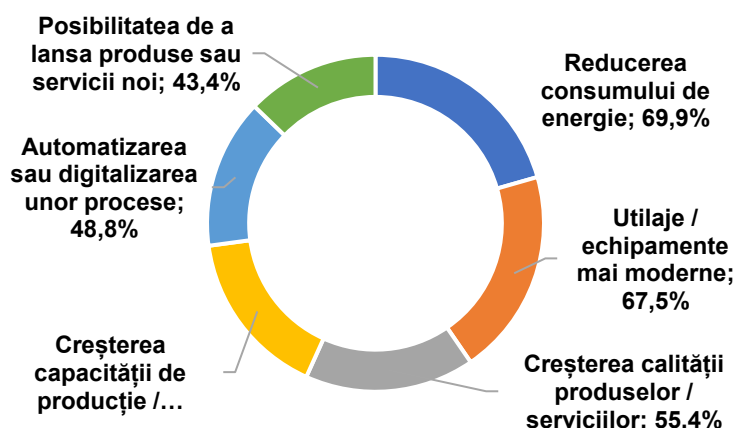
„Faptul că s-a scumpit energia electrică ne-a determinat să economisim; panourile au devenit o soluție directă pentru costurile noastre.” (beneficiar agricol, investiție fotovoltaică)

Diversitatea nevoilor acoperite și relevanța pentru sectoare diferite

Un element important al relevanței programului este capacitatea acestuia de a răspunde unei game variate de nevoi, fără a se limita la un singur tip de sector sau de tehnologie. Beneficiarii intervievați provin din industrii diferite: textile, mobilă, panificație, prelucrarea metalului, agricultură, horticultură, procesarea fructelor, viticultură și procesarea nucilor. Deși profilul investițiilor diferă, logica relevanței este comună: companiile aveau nevoie fie de utilaje moderne pentru a produce mai rapid și mai calitativ, fie de soluții energetice pentru a reduce costurile recurente, fie de capacități noi pentru a adăuga valoare producției primare.

„Am vrut să îmbunătățim procesul tehnologic, să ușurăm munca oamenilor, să creștem capacitatea de producție și calitatea.” (beneficiar din panificație)

Figura 7. Principalele beneficii ale re tehnologizării (%)

În plan calitativ, relevanța este mai puternică acolo unde investiția a fost legată de o etapă critică a fluxului de producție. De exemplu, în cazul unei afaceri în textile, etapa de croire determină atât productivitatea, cât și calitatea produsului final; în cazul altei afaceri – de producere a mobilei – debitarea și găurirea precisă determină timpul de producție și rata erorilor; iar în panificație, dozarea automată a făinii influențează uniformitatea și capacitatea; în procesarea nucilor, uscarea și depozitarea la timp determină calitatea comercială a produsului. În

aceste situații, programul a fost relevant deoarece a finanțat exact verigile tehnologice care limitau dezvoltarea companiei.

Adiționalitatea sprijinului și accelerarea investițiilor

O dimensiune centrală a relevanței este adiționalitatea: în ce măsură investiția ar fi avut loc în absența sprijinului ODA. Datele cantitative indică o adiționalitate substanțială. Doar 18,1% dintre respondenți au declarat că ar fi realizat investiția în mare parte la fel și fără grant. În schimb, 31,3% au indicat că investiția probabil nu ar fi fost realizată, 36,1% că ar fi fost realizată mai târziu, iar 14,5% că ar fi fost realizată la scară mai mică. Astfel, pentru 81,9% dintre respondenți, programul a influențat existența, momentul sau amploarea investiției. Acest rezultat confirmă că sprijinul a acoperit o nevoie reală de capital investițional și a influențat investiții care, în mare parte, nu erau deja complet decise și finanțabile în forma lor actuală.

„Ar fi trebuit să împrumutăm în jur de un milion de lei printr-un credit, să-l returnăm timp de 4 ani, cu dobânzi, ceea ce ar fi lungit perioada de răscumpărare a investiției. Atunci cred că proiectul nu mai era rentabil.” (beneficiar agricol, investiție fotovoltaică)

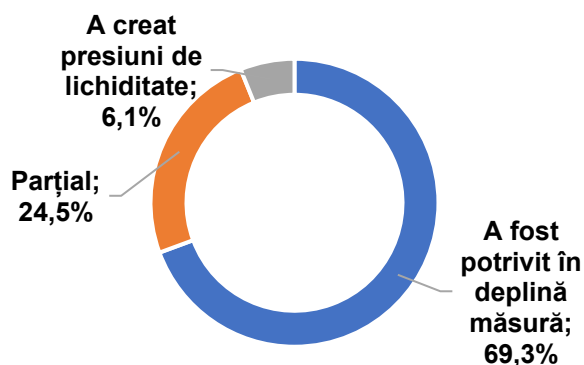
„Echipamentul este costisitor și nu l-am fi putut cumpăra doar din resurse proprii. Sprijinul a redus imediat povara financiară.” (beneficiar din producția de echipamente industriale)

Din această perspectivă, relevanța Programului depășește cofinanțarea unui bun investițional. Programul a redus decalajul dintre nevoia tehnologică identificată de antreprenor și capacitatea reală de finanțare a companiei. În mediul IMM, acest decalaj este adesea decisiv: întreprinderile cunosc ce ar trebui să modernizeze, dar nu pot mobiliza rapid suma necesară fără să afecteze lichiditatea curentă, plata angajaților, materia primă sau alte cheltuieli operaționale.

Adecvarea elementelor programului pentru capacitatea beneficiarilor

Răspunsurile oferite de beneficiari arată că elementul programului care a contat cel mai mult a fost grantul sau valoarea finanțării nerambursabile, indicată de 70,9% dintre respondenți. Alți 26,1% au menționat posibilitatea de a investi mai repede. Aceste rezultate arată că, din perspectiva beneficiarilor, relevanța instrumentului a fost, în primul rând, financiară: programul a oferit capital nerambursabil într-un moment în care investițiile erau necesare, dar greu de finanțat integral din resurse proprii sau din credite. Consultanța, ghidarea sau credibilitatea pentru alte surse de finanțare au contat pentru un număr mai mic de respondenți, ceea ce sugerează că rolul dominant al programului a fost facilitarea investițiilor directe.

Figura 8. Adecvarea cofinanțării proprii (%)

Accesibilitatea programului este susținută și de nivelul ridicat de recomandare. 72,6% dintre respondenți au acordat nota 10, iar alte 11,6% au acordat nota 9 pentru probabilitatea de a recomanda programul. Motivele cele mai frecvente pentru recomandare au fost valoarea adecvată și accesibilă a grantului (74,1%), procesul de aplicare simplu și transparent (62,0%), asistența adaptată nevoilor specifice oferită de ODA (58,4%) și contribuția la competitivitatea afacerii. Aceste

răspunsuri sugerează că beneficiarii percep programul ca fiind util financiar, inteligibil și aplicabil și altor întreprinderi similare.

Vizibilitatea programului și compatibilitatea cu profilul beneficiarilor

Relevanța unui program depinde și de măsura în care acesta ajunge la beneficiarii potriviți. Răspunsurile oferite arată că informarea despre program s-a produs prin canale diverse: 42,8% au aflat prin recomandarea altui antreprenor beneficiar, 30,7% prin site-ul ODA sau al Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, 29,5% prin rețele sociale, 11,4% prin sesiuni de informare organizate de ODA, 8,4% prin consultanți sau experți externi și 7,2% prin TV sau radio. Ponderea ridicată a recomandărilor de la alți beneficiari indică un efect de încredere între antreprenori și sugerează că programul a devenit vizibil în ecosistemul IMM prin canale formale și prin validare practică.

„Mai auzisem de la alți producători de mobilă, iar într-o seară, înainte de culcare, mi-a apărut o postare pe Facebook. Am intrat să văd despre ce este vorba și m-am înregistrat, deși nu eram sigur că este ceva real. În câteva zile am fost sunat de o doamnă de la ODA, care mi-a explicat pașii următori.” (beneficiar din producția de mobilier)

Complexitatea procesului de aplicare a influențat experiența de accesare, fără a reduce relevanța Programului. Astfel, 48,2% dintre respondenți au apreciat procesul ca fiind nici simplu, nici complicat, 29,5% ca simplu și 4,8% ca foarte simplu. În același timp, 16,3% l-au considerat complicat, iar 0,6% l-au considerat foarte complicat. Aceste rezultate arată că programul a fost, în mare parte, accesibil, cu un nivel de dificultate diferit pentru categoriile de beneficiari. Studiul calitativ clarifică această nuanță: unele companii au gestionat dosarul intern, în timp ce altele au avut nevoie de sprijin extern sau au perceput durata și volumul documentelor ca fiind solicitante.

Relevanța pentru competitivitate și tranziție tehnologică/energetică

Programul este relevant și prin contribuția sa la competitivitatea IMM-urilor. 49,7% dintre respondenți au evaluat impactul re tehnologizării asupra competitivității ca mare, iar 28,5% ca foarte mare. În total, 78,2% dintre respondenți percep un impact ridicat sau foarte ridicat asupra competitivității. Această percepție este coerentă cu obiectivele declarate și cu beneficiile raportate. Modernizarea echipamentelor și reducerea costurilor energetice nu sunt rezultate izolate; ele influențează capacitatea companiei de a livra produse mai bune, mai rapid, cu costuri mai previzibile și cu o poziție mai bună în raport cu clienții sau cu concurenții.

„Ne-am pus panourile solare; oleacă ne-au ușurat, din cauză că plățile la energie au scăzut. Dacă dădeam câte 30.000–35.000 pe lună, acum plătim câte 6.000–7.000. Așa-i mai ușurel, și asta ne-a salvat mult.” (beneficiar agricol, investiție fotovoltaică)

Programul are relevanță și pentru tranziția energetică a IMM-urilor. În acest sens, 69,9% dintre respondenți au indicat reducerea consumului de energie ca beneficiu al re tehnologizării, iar 59,4% au declarat că reducerea consumului energetic a fost atinsă, în timp ce 25,0% au indicat că aceasta este încă în curs de realizare. Chiar dacă nu toate proiectele au avut o componentă energetică directă, aceste date arată că eficiența energetică este un aspect semnificativ pentru o parte importantă dintre beneficiari. Studiul calitativ confirmă că beneficiarii percep costul energiei ca pe o constrângere reală, iar soluțiile fotovoltaice sau utilajele mai eficiente sunt direct legate de sustenabilitatea financiară a afacerii.

Limite și nuanțe ale relevanței

Relevanța Programului este ridicată, cu efecte diferențiate asupra celor două componente ale intervenției. Investițiile de re tehnologizare au produs mai ales productivitate, calitate, automatizare și reducerea muncii manuale, iar investițiile energetice au redus costurile recurente și au crescut reziliența la fluctuațiile prețurilor energiei. Această diversitate justifică indicatori adaptați fiecărui tip de investiție.

3.2 Coerența

Programul prezintă un nivel ridicat de coerență, atât din perspectiva alinierii la prioritățile publice privind modernizarea IMM-urilor și tranziția verde, cât și din perspectiva complementarității cu alte instrumente de sprijin. În plan strategic, Programul finanțează exact tipurile de investiții care apar în documentele de politică publică drept necesare pentru creșterea competitivității întreprinderilor: utilaje moderne, automatizare, digitalizare parțială, echipamente eficiente energetic, soluții de energie regenerabilă și optimizarea costurilor de producție. În plan empiric, beneficiarii descriu investițiile ca etape ale unor procese mai ample de modernizare: extinderea capacității productive, reducerea dependenței de munca manuală, păstrarea producției, accesul la piețe, reducerea costurilor energetice și creșterea rezilienței financiare.

Datele din studiul cantitativ confirmă această concluzie. Astfel, 54,2% dintre beneficiari indică faptul că re tehnologizarea a îmbunătățit semnificativ competitivitatea față de concurenții cu echipamente vechi, iar 53,6%

consideră că programul a contribuit semnificativ la creșterea competitivității afacerii. Totodată, 47,0% menționează introducerea de tehnologii inovatoare, precum automatizarea, inteligența artificială sau energia alternativă. Aceste răspunsuri arată că beneficiarii percep programul ca un instrument financiar și ca un mecanism de actualizare tehnologică și de poziționare mai bună pe piață.

Tabelul 3. Datele statistice pentru evaluarea coerenței

Aspecte analizate	Rezultate principale	Interpretare
Participare anterioară la un program ODA	43,4% da; 51,8% nu; 4,8% nu își amintesc / nu știu	Programul a combinat beneficiari deja conectați la ecosistemul ODA cu beneficiari noi, ceea ce sugerează atât continuitate, cât și extindere a acoperirii.
Sursa de informare despre program	42,8% recomandare de la alt antreprenor; 30,7% site ODA/MDED; 29,5% rețele sociale; 11,4% sesiuni ODA; 8,4% consultant/expert	Canalele de informare indică o arhitectură mixtă de promovare: instituțională, digitală și bazată pe rețele antreprenoriale.
Intenția de a accesa finanțare suplimentară	46,4% prin alt grant / subvenționare; 21,1% în analiză; 13,9% din resurse proprii; 10,2% prin credit	Programul se înscrie într-un traseu de investiții succesive, complementare cu alte surse de finanțare.
Motivele recomandării programului	74,1% valoarea grantului adecvată; 62,0% proces simplu și transparent; 58,4% asistență adaptată nevoilor; 51,8% condiții rezonabile	Beneficiarii percep condițiile și suportul ca fiind compatibile cu nevoile IMM-urilor, ceea ce susține coerența internă a mecanismului.
Aspecte de îmbunătățit	80,0% reducerea contribuției proprii pentru grantul mare; 20,0% suport mai consistent pentru planul de afaceri	Cea mai importantă zonă de ajustare ține de corelarea grantului cu capacitatea financiară reală a IMM-urilor.
Motive pentru nerecomandare	1,2% proces prea complex; 1,2% durată prea mare; 0,6% echipamente fără rezultate prognozate	Nivelul foarte redus al criticilor indică absența unor incoerențe majore percepute de beneficiari, dar confirmă, punctual, nevoia de simplificare și de reducere a duratei.
Beneficiile specifice re tehnologizării	69,9% reducerea consumului de energie; 67,5% utilaje/echipamente moderne; 55,4% creșterea calității; 54,8% creșterea capacității	Efectele raportate sunt direct aliniate cu modernizarea tehnologică, eficiența energetică și competitivitatea.
Impactul asupra competitivității	49,7% mare; 28,5% foarte mare; cumul 78,2% mare/foarte mare	Confirmă legătura dintre intervenție și obiectivul strategic de creștere a competitivității IMM-urilor.
Atingerea reducerii consumului energetic	59,4% reducere atinsă; 25,0% în curs de realizare; 15,6% nu este aplicabil componentei accesate	Arată că dimensiunea energetică este relevantă și materializată pentru o parte importantă a beneficiarilor, dar nu pentru toate investițiile finanțate.

Alinierea cu dezvoltarea IMM-urilor și competitivitatea antreprenorială

Programul este bine aliniat cu prioritățile naționale privind dezvoltarea IMM-urilor, deoarece abordează una dintre constrângerile centrale ale întreprinderilor productive: decalajul tehnologic. Programul de Retehnologizare și Eficiență Energetică are, potrivit descrierii publice a ODA, scopul de a spori performanța întreprinderilor mici și mijlocii, de a înlocui echipamentele tehnice ineficiente cu soluții tehnologice moderne și de a optimiza costurile de producere prin măsuri de eficiență energetică. Această logică se suprapune direct orientării Programului Național pentru Promovarea Antreprenoriatului și Creșterea Competitivității 2023-2027, care urmărește dezvoltarea întreprinderilor productive, competitive și inovatoare.

Alinierea cu eficiența energetică și tranziția verde

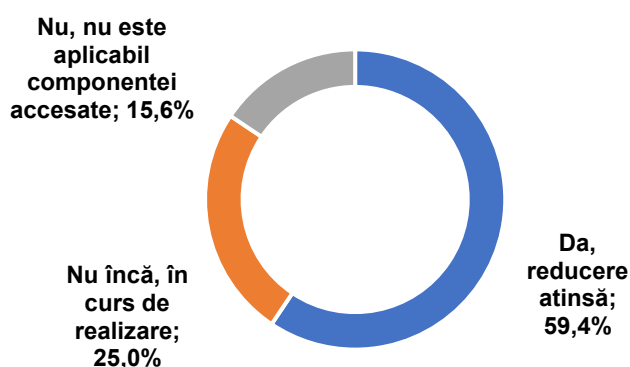
Programul este coerent cu prioritățile naționale privind eficiența energetică și tranziția verde. Componenta de energie regenerabilă și eficiență energetică a permis finanțarea unor stații fotovoltaice și a unor soluții de

reducere a consumului energetic în sectoare în care energia este un cost critic: depozitare frigorifică, irigare, procesare alimentară, prelucrarea lemnului și activități productive cu un consum semnificativ de electricitate. Această orientare este compatibilă cu Planul Național Integrat pentru Energie și Climă 2025-2030, care stabilește priorități privind energia regenerabilă, eficiența energetică și reducerea emisiilor, inclusiv ținta ca ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final de energie să ajungă la 30% până în 2030.

„Am o aplicație pe telefon care ne arată exact cât producem acum. Iată, se încarcă acum: producem 49,91 kW, consumăm 12,76 kW și dăm în rețea 37 kW. Ceea ce dăm în rețea îl putem folosi ulterior.” (beneficiar din sectorul agroalimentar, investiție fotovoltaică)

Datele cantitative confirmă că această dimensiune a fost substanțială. 69,9% dintre beneficiari indică reducerea consumului de energie printre principalele beneficii ale rețehnologizării. La fel, 59,4% afirmă că reducerea consumului energetic a fost deja atinsă, iar 25,0% o consideră încă în curs de realizare. Totuși, 15,6% indică faptul că această dimensiune nu este aplicabilă componentei accesate, ceea ce este important de reținut pentru interpretare: Programul combină două logici complementare: rețehnologizarea productivă și eficiența energetică. Pentru unele proiecte, coerența cu tranziția verde este directă; pentru altele, coerența se manifestă mai ales prin productivitate, calitate și competitivitate, iar efectele energetice pot fi indirecte sau pot lipsi.

Figura 9. Atingerea reducerii de consum energetic (%)

Complementaritatea cu ecosistemul ODA

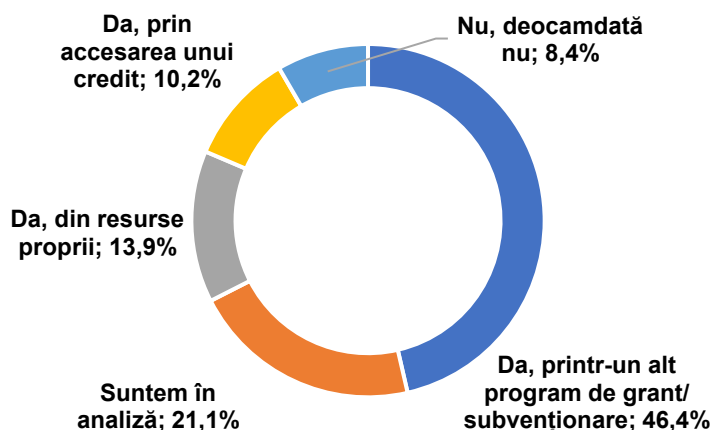
Datele din studiul cantitativ arată că Programul a funcționat atât ca punct de intrare pentru beneficiari noi în ecosistemul ODA, cât și ca etapă ulterioară pentru beneficiari care mai interacționaseră cu programele ODA. 43,4% dintre respondenți declară că au participat anterior la un program ODA, în timp ce 51,8% nu au participat. Această distribuție este relevantă pentru coerență: Programul nu a rămas limitat la un cerc de beneficiari

recurenți, ci a fost suficient de bine conectat la ecosistemul existent pentru a sprijini întreprinderi care parcurg trasee investiționale succesive.

„Noi am trecut prin trei programe: am câștigat «1+1», «1+2» și «E-Tehno modernizarea». Totul facem prin ODA și, datorită acestui fapt, am reușit să ne dezvoltăm atât de bine.” (beneficiar din producția de echipamente industriale)

Canalele de informare susțin această constatare. Astfel, 42,8% dintre beneficiari indică recomandarea de la un alt antreprenor beneficiar ca sursă de informare, 30,7% site-ul ODA sau al Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, 29,5% rețelele sociale, 11,4% sesiunile de informare ale ODA, iar 8,4% consultanții sau experții externi. Acest profil evidențiază o complementaritate funcțională între comunicarea instituțională, promovarea digitală, rețelele antreprenoriale și actorii de consultanță. Din perspectiva coerenței, faptul că recomandările dintre antreprenori au o pondere mare sugerează că programul a generat încredere și vizibilitate în mediul de afaceri.

Figura 10. Intenția de a accesa finanțare suplimentară (%)

Complementaritatea cu sprijinul consultativ, asociativ și local

Programul a fost complementar cu finanțări, suport consultativ și sprijin asociativ. Studiul calitativ menționează ajutorul asociațiilor de business, al consultanților, al furnizorilor sau al unor companii specializate pentru pregătirea dosarului, identificarea soluției tehnice și implementarea investiției. Această complementaritate este importantă deoarece finanțarea în sine nu este suficientă dacă întreprinderile nu au capacitatea administrativă și tehnică de a formula corect proiectul, de a selecta

furnizori potriviți și de a gestiona implementarea.

„Prin asociația de business am primit sprijin la scrierea proiectului. Singur este greu să ții cont de toate nuanțele, iar oamenii care fac asta permanent sunt mai competenți.” (beneficiar din panificație)

Limite ale complementarității și riscuri de fragmentare

Deși complementaritatea este, în general, benefică, analiza evidențiază și câteva limite. Prima limită ține de capacitatea financiară a IMM-urilor de a susține contribuția proprie. 80,0% dintre respondenții care au oferit recomandări de îmbunătățire indică reducerea propriei contribuții pentru grantul mare. Această constatare nu anulează coerența Programului, dar arată că mecanismul 50/50 poate fi dificil pentru unele întreprinderi, mai ales atunci când investițiile includ TVA, costuri conexe, lucrări neeligibile sau necesitatea de a plăti parțial în avans furnizorilor. În asemenea cazuri, complementaritatea cu creditarea, garanțiile sau plățile directe către furnizori devine foarte importantă.

Constatări transversale privind criteriul Coerență

Programul este coerent cu prioritățile de modernizare și competitivitate ale IMM-urilor. Această constatare este susținută de structura investițiilor finanțate și de percepțiile beneficiarilor. În acest sens, 78,2% dintre respondenți apreciază impactul asupra competitivității ca fiind mare sau foarte mare. În studiul calitativ, această competitivitate este explicată prin reducerea erorilor, creșterea preciziei, reducerea timpului de lucru, capacitatea de a produce intern și posibilitatea de a negocia mai bine cu clienții.

3.3 Eficacitatea

Eficacitatea programului este ridicată. Datele cantitative arată că investițiile au fost, în majoritatea covârșitoare a cazurilor, implementate conform intenției inițiale, iar beneficiarii raportează efecte directe asupra modernizării, reducerii costurilor, productivității, calității și capacității de producție. Studiul calitativ confirmă această imagine și arată că rezultatele s-au transpus în schimbări concrete ale proceselor de lucru, ale costurilor curente și ale capacității firmelor de a răspunde cerințelor pieței.

Constatarea principală este că Programul a fost eficace în producerea rezultatelor imediate urmărite: echipamentele și soluțiile finanțate au fost achiziționate, instalate și utilizate, iar efectele sunt vizibile în funcționarea curentă a întreprinderilor. Astfel, 87,3% dintre respondenți declară că investiția planificată a fost realizată integral, iar 7,8% că a fost realizată în mare măsură. Prin urmare, 95,1% dintre beneficiari indică o realizare integrală sau aproape integrală a investiției, ceea ce reprezintă un nivel foarte bun de atingere a indicatorilor de produs la nivel de proiect.

Tabelul 4. Datele statistice pentru evaluarea eficacității

Aspecte analizate	Rezultate principale	Interpretare
Implementarea investiției finanțate	87,3% dintre beneficiari au realizat investiția integral, iar 7,8% au realizat-o în mare măsură.	Rata cumulată de 95,1% indică atingerea foarte bună a produselor planificate la nivel de proiect și confirmă că investițiile au fost, în general, realizate conform intenției aprobate.
Efecte principale ale programului	67,5% indică reducerea costurilor; 66,3% modernizarea utilajelor, tehnologiilor sau proceselor; 63,9% creșterea eficienței/productivității; 55,4% creșterea capacității; 50,6% îmbunătățirea calității.	Rezultatele raportate sunt multidimensionale și corespund obiectivelor Programului: modernizare tehnologică, eficiență operațională, performanță financiară și calitate mai bună.
Atribuirea schimbărilor sprijinului primit	51,2% atribuie schimbările sprijinului primit în mare măsură, iar 28,9% în foarte mare măsură.	Nivelul cumulativ de 80,1% pentru atribuire mare/foarte mare confirmă rolul substanțial al Programului în producerea rezultatelor observate la nivelul beneficiarilor.

Aspecte analizate	Rezultate principale	Interpretare
Schimbări specifice investiției finanțate	69,9% indică reducerea consumului de energie; 67,5% utilaje/echipamente mai moderne; 55,4% creșterea calității; 54,8% creșterea capacității; 48,8% automatizarea sau digitalizarea unor procese.	Datele confirmă eficacitatea ambelor dimensiuni ale Programului: re tehnologizarea proceselor productive și optimizarea energetică a activității IMM-urilor.
Impactul re tehnologizării asupra competitivității	49,7% apreciază impactul ca mare, iar 28,5% ca foarte mare.	Ponderea cumulată de 78,2% a impactului mare/foarte mare arată că rezultatele tehnice sunt percepute de beneficiari ca avantaje competitive reale.
Reducerea consumului energetic	59,4% consideră că reducerea consumului energetic a fost atinsă, iar 25,0% consideră că aceasta este în curs de realizare.	Componenta energetică este eficace pentru proiectele în care eficiența energetică a fost un obiectiv relevant, însă efectele pot depinde de sezon, de nivelul de utilizare și de profilul tehnologic al investiției.

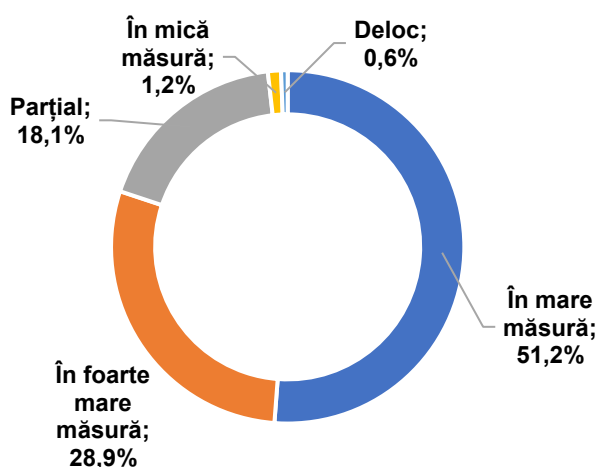
Atingerea indicatorilor planificați de produs și rezultat

La nivelul produselor imediate, evidențele indică o rată foarte ridicată de implementare a investițiilor finanțate. Răspunsurile arată că 87,3% dintre beneficiari au realizat investiția integral, iar 7,8% au realizat-o în mare măsură. Doar 2,4% indică o realizare în mică măsură, iar 2,4% menționează o diferență semnificativă față de planul inițial. Această distribuție arată că Programul a reușit să transforme sprijinul financiar în bunuri, echipamente sau soluții energetice efectiv instalate și utilizabile în întreprinderi.

Studiul calitativ explică mecanismul acestei atribuirii. În absența finanțării nerambursabile, multe investiții ar fi fost amânate, realizate la scară mai mică sau finanțate prin credite cu costuri ridicate. Beneficiarii subliniază că sprijinul ODA a redus povara financiară inițială, a permis achiziția unor echipamente mai performante și a scurtat perioada de tranziție de la procese manuale sau învechite la procese automatizate, digitalizate sau eficiente energetic. Prin urmare, eficacitatea Programului constă în realizarea investițiilor și în accelerarea momentului în care efectele acestora devin vizibile.

Fără grant, probabil rămâneam pe chiria spațiului și a echipamentelor; sprijinul ne-a dat instrumentul cu care putem continua și crește.” (beneficiar din producția de echipamente industriale)

Figura 11. Impactul programului asupra afacerii (%)

Contribuția la modernizare tehnologică și optimizarea proceselor

Modernizarea tehnologică reprezintă una dintre cele mai clare dimensiuni ale eficacității Programului. 66,3% dintre beneficiari indică modernizarea utilajelor, tehnologiilor sau proceselor ca efect al Programului, iar, răspunzând la o altă întrebare, 67,5% menționează utilaje sau echipamente mai moderne printre principalele beneficii ale re tehnologizării. Aceste rezultate arată că obiectivul de actualizare a bazei tehnologice a IMM-urilor a fost atins pentru o parte majoritară dintre beneficiari.

„Datorită proiectului, noi am procurat un echipament mai performant, bine digitalizat, unde introduci programul și, timp de două ore, poți să-ți cauți de treabă, să te ocupi de alte lucruri în cramă, nu să lucrezi de la opt până la nouă cu procesul acela.” (beneficiar din sectorul vitivinicol)

*„Am achiziționat sistemul de depozitare și dozare a făinii: înainte oamenii cântăreau făina pentru fiecare frământare, iar acum operatorul alege programul și dozarea se face automat.”
(beneficiar din panificație)*

Modernizarea a produs și efecte asupra organizării muncii. Astfel, 48,8% dintre respondenți menționează automatizarea sau digitalizarea unor procese. Studiul calitativ arată că această automatizare a eliberat timpul angajaților pentru activități cu valoare mai mare, a stabilizat programul de muncă, a redus efortul fizic și a limitat dependența de forța de muncă sezonieră sau greu de găsit. În sectoarele în care deficitul de personal este o constrângere majoră, cum sunt producția de mobilă, agricultura, vinificația și procesarea agroalimentară, acest efect este esențial.

Efecte asupra productivității, capacității și calității

Creșterea productivității și eficienței este una dintre cele mai puternice constatări cantitative. La 63,9% dintre respondenți indică creșterea eficienței sau productivității, iar 55,4% indică creșterea capacității de producție sau de prestare. La fel, 54,8% indică creșterea capacității de producție/prestare ca beneficiu concret al re tehnologizării. Aceste rezultate sunt confirmate calitativ prin relatări despre reducerea timpului de procesare, creșterea volumului prelucrat și extinderea capacității de a onora comenzi.

*„Haideți să trecem la cifre. Până la realizarea proiectului, produceam circa 3.000 de unități de pâine pe zi, iar astăzi producem de două ori mai mult — 6.000 de unități de pâine pe zi.”
(beneficiar din panificație)*

Îmbunătățirea calității este la fel de importantă. 50,6% dintre beneficiari indică îmbunătățirea calității produselor sau serviciilor, iar la o altă întrebare această opțiune este menționată de 55,4%. Studiul calitativ arată că acest efect a fost generat prin precizie tehnică mai mare, reducerea erorilor, scăderea riscurilor de contaminare, reducerea oxidării sau uniformizarea produselor. În câteva cazuri, calitatea mai bună a fost legată de accesul la piețe mai exigente sau de posibilitatea de a purta discuții cu clienți care, anterior, nu puteau fi deserviți în aceleași condiții.

„Cu ajutorul utilajului respectiv, precizia este deja de aproape 100%, iar noi suntem siguri, în fața consumatorului nostru, că produsul corespunde mărimilor.” (beneficiar din industria textilă)
„Acum putem îmbutelia în loturi mici, când apar comenzi, astfel încât stocul să fie proaspăt și să nu blocăm bani în sticle și etichete.” (beneficiar din sectorul vitivinicol)

Îmbunătățirea performanței financiare și competitivității

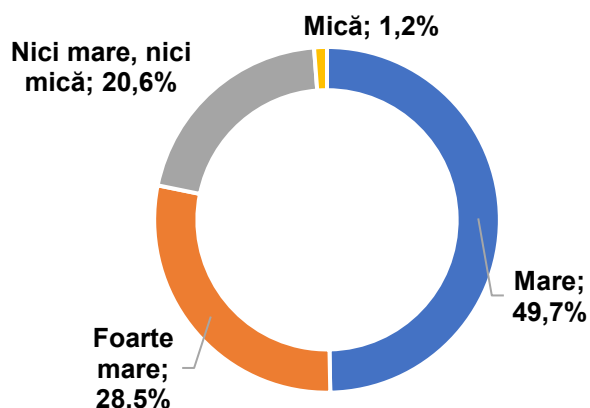
Din perspectiva performanței financiare, Programul a contribuit în primul rând prin reducerea costurilor, creșterea eficienței și consolidarea capacității de a concura prin preț, calitate sau termene. În acest sens, 67,5% dintre respondenți indică reducerea costurilor ca efect al Programului, ceea ce reprezintă cel mai frecvent efect raportat. Această reducere are surse diferite: consum energetic mai mic, scăderea pierderilor, reducerea muncii manuale, diminuarea costurilor de subcontractare sau posibilitatea de a produce intern componente care anterior erau comandate de la terți.

„Dintr-o factură de 15.000 să achit doar 2.000 este bine. Eu automat îmi câștig un avantaj competitiv la costul produsului.” (beneficiar din procesarea agroalimentară, investiție fotovoltaică)

*„Facturile au scăzut de la aproximativ 15.000 de lei la până la 10.000 de lei; pentru aceeași perioadă de lucru producem mai multe componente cu un consum mai mic de energie.”
(beneficiar din producția de echipamente industriale)*

Răspunsurile oferite de beneficiari susțin legătura dintre investiții și competitivitate: 49,7% dintre respondenți apreciază impactul re tehnologizării asupra competitivității ca fiind mare, iar 28,5% ca fiind foarte mare. În total, 78,2% indică un impact mare sau foarte mare asupra competitivității. Această constatare este coerentă cu rezultatele studiului calitativ, în care beneficiarii au descris o capacitate mai bună de a răspunde cerințelor clienților, de a oferi produse mai uniforme, de a livra mai repede sau de a negocia prețuri mai bune datorită reducerii costurilor.

Figura 12. Impactul programului asupra competitivității (%)

Efectul asupra performanței financiare variază în funcție de sector și de condițiile pieței. Unele întreprinderi au menționat că piața, sezonabilitatea, scăderea consumului, costurile materiilor prime sau creșterea tarifelor la energie pot dilua beneficiile investiției. De exemplu, în cazurile de re tehnologizare productivă fără componentă energetică, factura de energie a rămas dependentă de tarife și de nivelul de utilizare a utilajelor. Astfel, Programul a îmbunătățit performanța financiară, iar rezultatul final depinde și de dinamica pieței și de condițiile externe ale fiecărui sector.

Optimizarea consumului energetic și efectele de eficiență energetică

Componenta de eficiență energetică a Programului a fost eficace pentru un segment important de beneficiari. 69,9% dintre respondenți menționează reducerea consumului de energie printre principalele beneficii ale re tehnologizării, iar aceste date sunt completate de răspunsurile la o altă întrebare: 59,4% declară că reducerea consumului energetic a fost deja atinsă. Alți 25,0% consideră că reducerea este încă în curs de realizare, iar 15,6% indică faptul că această componentă nu este aplicabilă investiției accesate. Prin urmare, pentru majoritatea beneficiarilor, componenta energetică a produs deja efecte, iar pentru o parte relevantă efectele sunt încă în fază de maturizare sau depind de sezonabilitate.

Efecte asupra resurselor umane și organizării muncii

Deși criteriul Eficacitate este analizat prioritar prin prisma produselor și rezultatelor tehnico-economice, studiul calitativ arată că multe investiții au avut efecte importante asupra muncii angajaților. Automatizarea a redus efortul fizic, a stabilizat programul de lucru și a permis redistribuirea timpului către activități mai productive. Aceste constatări sunt coerente cu răspunsurile din studiul cantitativ, unde 53,6% dintre respondenți indică îmbunătățirea condițiilor de muncă, 51,2% creșterea motivației echipei, iar 48,8% dobândirea de noi competențe sau cunoștințe. Aceste efecte nu sunt întotdeauna vizibile imediat în datele financiare, dar susțin eficacitatea investițiilor pe termen mediu.

„Muncitorii se duc acasă odihniți, au un salariu bun și pot rămâne să lucreze aici, în Moldova. Altfel îi pierdeam. Chiar înainte de a aplica la ODA, un meșter pe care îl avem și acum avea biletul cumpărat ca să plece din țară, iar acum lucrează în continuare la noi.” (beneficiar din producția de mobilier)

Acces la piețe, clienți și produse noi

Din perspectiva accesului la noi piețe, 31,9% dintre respondenți menționează accesul la clienți sau piețe noi ca efect al Programului, iar 43,4% indică posibilitatea de a lansa produse sau servicii noi. Aceste valori sunt mai mici decât cele privind modernizarea sau reducerea costurilor, dar indică o dimensiune importantă a eficacității: investițiile îmbunătățesc procesele interne și pot crea premise pentru extinderea comercială.

„Înainte de a implementa acest proiect, am fost refuzați de o companie din Franța, deoarece nu aveam automatizat procesul acesta de proiectare și croire. Ei nu au fost mulțumiți de calitatea produsului nostru, de țesături, dar, neavând această automatizare, am fost respinși. Iar acum cred că suntem competitivi cu cerințele pieței Uniunii Europene și putem face față oricând acestor provocări.” (beneficiar din industria textilă)

Limite ale eficacității și condiții pentru consolidarea rezultatelor

Deși eficacitatea este ridicată, analiza identifică și câteva limite. În primul rând, efectele financiare nu pot fi evaluate complet fără date contabile și operaționale pre/post comparabile. Beneficiarii raportează reduceri de costuri, productivitate mai mare sau capacitate crescută, însă intensitatea acestor efecte diferă în funcție de sector, tehnologie și contextul pieței. În al doilea rând, pentru proiectele energetice, impactul depinde de regimul de compensare, de sezonabilitate, de numărul de zile însorite și de profilul consumului. În al treilea rând, în unele cazuri, eficacitatea utilizării echipamentelor este influențată de factori externi: pene de curent, cerere insuficientă, lipsă de personal, costuri ale materiilor prime sau instabilitate regională.

3.4 Eficiența

Eficiența Programului este apreciată ca fiind de la bună la ridicată. Din perspectiva beneficiarilor, resursele financiare mobilizate prin grant au produs rezultate operaționale consistente în raport cu efortul investițional și administrativ: întreprinderile au reușit să achiziționeze echipamente moderne, să reducă parțial costurile, să automatizeze procese, să crească productivitatea și să îmbunătățească calitatea. În același timp, eficiența administrativă a mecanismului este afectată de câteva constrângeri recurente: pregătirea documentelor, contribuția proprie, durata unor etape și, în anumite cazuri, presiunea de lichiditate asociată cu achitarea inițială a investiției sau cu rambursarea ulterioară.

Constatarea generală este că Programul a reușit să transforme o resursă publică limitată într-un efect investițional multiplicat la nivelul IMM-urilor. Datele studiului cantitativ arată că grantul a fost elementul cel mai important al programului pentru 70,9% dintre respondenți, iar posibilitatea de a investi în afacere a fost indicată de 26,1% dintre respondenți. Acest rezultat arată că sprijinul financiar a fost perceput ca un mecanism care a accelerat investițiile. Studiul calitativ confirmă aceeași logică: în mai multe cazuri, investițiile ar fi fost amânate pentru ani de zile, realizate la scară mai mică sau finanțate prin credite costisitoare, ceea ce ar fi redus rentabilitatea economică și ar fi încetinit ritmul de modernizare.

Tabelul 5. Datele statistice pentru evaluarea eficienței

Aspecte analizate	Rezultate principale	Interpretare
Durata de la depunere până la implementare	67,7% dintre beneficiari indică o durată de 1-6 luni, 21,7% indică 6-12 luni, 3,1% peste 12 luni.	Majoritatea proiectelor au fost implementate într-un interval gestionabil pentru investiții productive, însă există un segment pentru care durata mai mare poate reduce eficiența investițională.
Cea mai dificilă parte a participării la program	41,5% menționează pregătirea documentelor, 33,5% nu au avut dificultăți majore, 13,4% indică asigurarea contribuției proprii, 3,0% mecanismul de tranșe sau rambursare.	Documentarea este principala sursă de cost administrativ pentru beneficiari, în timp ce contribuția proprie și mecanismul financiar apar ca dificultăți secundare, dar relevante pentru anumite IMM-uri.
Complexitatea procesului de aplicare	48,2% apreciază procesul ca nici simplu, nici complicat; 34,3% îl consideră simplu sau foarte simplu; 16,9% îl consideră complicat sau foarte complicat.	Procesul este perceput ca gestionabil de majoritatea beneficiarilor, dar nu suficient de simplu pentru toate întreprinderile; există spațiu pentru reducerea sarcinii administrative.
Adecvarea cofinanțării proprii	69,3% consideră cofinanțarea proprie potrivită în deplină măsură, 24,5% parțial potrivită, 6,1% indică presiuni de lichiditate.	Mecanismul financiar a fost adecvat pentru majoritatea beneficiarilor, dar poate crea presiune asupra firmelor cu lichiditate limitată sau asupra investițiilor complementare neeligibile.
Claritatea procesului și suportul ODA	62,0% indică faptul că procesul de aplicare a fost simplu și transparent, 58,4% consideră că ODA a oferit asistență adaptată nevoilor specifice.	Suportul ODA a contribuit la reducerea costurilor de tranzacție și la creșterea eficienței administrative, chiar dacă nivelul de sprijin perceput nu a fost uniform pentru toți beneficiarii.
Recomandări pentru îmbunătățirea eficienței programului	80,0% recomandă reducerea contribuției proprii pentru grantul mare, 20,0% indică necesitatea unui suport mai consistent în elaborarea planului de afaceri.	Beneficiarii văd eficientizarea programului mai ales prin creșterea accesibilității financiare și prin sprijin mai aplicat în etapa de pregătire a proiectelor.

Utilizarea eficientă a resurselor financiare și administrative ale Programului

Din perspectiva beneficiarilor, utilizarea resurselor financiare ale Programului a fost eficientă în măsura în care grantul a redus bariera investițională și a permis mobilizarea contribuției proprii, a creditelor sau a altor resurse ale întreprinderilor pentru investiții care au produs rezultate imediate. Programul a funcționat, în practică, ca un mecanism de partajare a riscului investițional: ODA a acoperit o parte din costul echipamentelor sau al soluțiilor energetice, iar beneficiarii au acoperit diferența, TVA-ul, lucrările neeligibile, infrastructura conexă sau costurile de implementare. Această structură a generat un efect de levier, deoarece investițiile totale au depășit semnificativ valoarea granturilor acordate.

„Eram nevoiți să achităm noi mai întâi utilajele, iar ulterior primeam banii înapoi de la ODA. Procesul de creditare durează, iar noi nu am știut de la început că banii se returnează abia mai târziu. Noi credeam că este o investiție în avans.” (beneficiar din procesarea agroalimentară)

Eficiența financiară este vizibilă și prin faptul că investițiile au redus costuri recurente sau au creat capacitate productivă suplimentară. 67,5% dintre beneficiari au indicat reducerea costurilor ca efect al Programului, 63,9% au menționat creșterea eficienței sau productivității, iar 66,3% au menționat modernizarea utilajelor, tehnologiilor sau proceselor. Deși aceste date aparțin criteriului eficacitate, ele sunt relevante și pentru eficiență, deoarece arată că resursele financiare au fost convertite în rezultate operaționale tangibile.

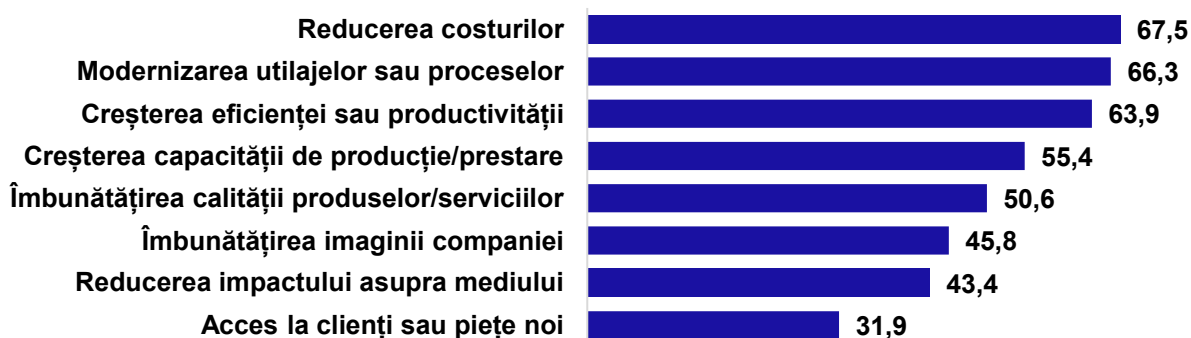

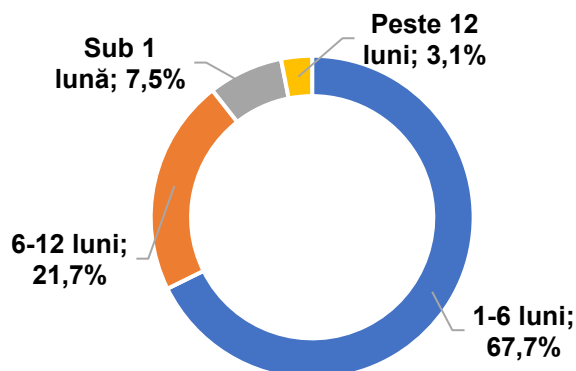
Figura 13. Impactul programului asupra afacerii (%)

Mai mult, 69,9% dintre respondenți au indicat reducerea consumului de energie ca beneficiu al retehnologizării, iar 67,5% au indicat utilizarea de echipamente mai moderne, ceea ce confirmă că investițiile au vizat zone cu potențial de economisire sau de creștere a randamentului.

Eficiența procesului de aplicare, evaluare, contractare și debursare

Procesul de aplicare, evaluare, contractare și debursare a fost, în ansamblu, funcțional și a fost perceput ca relativ eficient, dar nu lipsit de costuri administrative pentru beneficiari. Datele cantitative indică o experiență predominant gestionabilă: 48,2% dintre beneficiari au considerat procesul de aplicare „nici simplu, nici complicat”, 29,5% l-au considerat simplu, iar 4,8% l-au considerat foarte simplu. În total, 34,3% au avut o percepție explicit pozitivă asupra simplității, în timp ce 16,9% au perceput-o ca fiind complicată sau foarte complicată. Această distribuție sugerează că procedura este administrabilă pentru majoritatea beneficiarilor, dar rămâne solicitantă pentru un segment relevant de IMM-uri.

Figura 14. Durata de la depunere până la implementare (%)

Studiul calitativ ilustrează diferența dintre durata formal acceptabilă și durata economic relevantă pentru beneficiar. Unele companii au descris procesul ca fiind rapid, chiar sub două luni, iar transferurile ca fiind efectuate conform termenilor. Alte companii au indicat perioade de trei-patru luni de la aprobare până la prima tranșă sau proceduri care le-au menținut în incertitudine. Pentru întreprinderile care au planificat investiții sezoniere - de exemplu, în agricultură, procesare sau energie fotovoltaică - momentul debursării este esențial. O întârziere care pare moderată

administrativ poate avea un efect economic disproporționat dacă se suprapune peste campania agricolă, sezonul de producție sau perioada optimă pentru instalare.

„Cred că au trecut vreo trei-patru luni de la aprobare până la eliberarea primei tranșe. Aceasta este o perioadă lungă, în care antreprenorul este blocat în incertitudine.” (beneficiar din sectorul vitivinicol)

„Totul a venit fără întârzieri și s-a executat conform contractului; pentru beneficiar contează mult ca termenii promiși să fie respectați.” (beneficiar din producția de echipamente industriale)

Calitatea comunicării și a suportului ODA reprezintă un factor pozitiv important pentru eficiența administrativă. 62,0% dintre respondenți au menționat că procesul de aplicare a fost simplu și transparent, 58,4% că ODA a oferit asistență adaptată nevoilor specifice, iar 51,8% că condițiile de eligibilitate au fost rezonabile și ușor de îndeplinit. Aceste rezultate sunt susținute de studiul calitativ, în care mai mulți beneficiari au apreciat receptivitatea angajaților ODA, verificarea documentelor, atenționarea asupra erorilor și clarificările oferite pe parcurs.

„Când trimiteam documentele prin e-mail, dacă era vreo greșeală, ne sunau înapoi și ne ghidau să o corectăm. A fost foarte plăcut.” (beneficiar din procesarea agroalimentară)

În același timp, eficiența suportului a variat în funcție de situație. Un caz relevant din studiul calitativ indică o dificultate majoră întâmpinată de un prestator de servicii în timpul instalării stației fotovoltaice. Beneficiara a solicitat o implicare mai activă a ODA pentru a crea presiune instituțională asupra prestatorului, însă a perceput răspunsul ca fiind prea formal și insuficient orientat spre soluționarea riscurilor de implementare. Acest exemplu nu anulează aprecierea general pozitivă a comunicării ODA, dar arată că eficiența administrativă include procesarea documentelor și capacitatea programului de a gestiona situații excepționale care pot pune în pericol rezultatul investiției.

„Am primit răspunsul că am un contract cu dumnealor și trebuie să-mi asum consecințele, iar în cazul în care n-o să fiu capabilă, o să fiu dată în judecată ca să-și recupereze banii.” (beneficiar din procesarea agroalimentară, investiție fotovoltaică)

Procesul de evaluare și contractare pare, în general, transparent și previzibil din perspectiva beneficiarilor. Studiul calitativ nu indică suspiciuni privind arbitraritatea deciziilor sau cerințe contradictorii. Mai mulți beneficiari au menționat că regulile au fost clare, disponibile online și aplicate consecvent. În același timp, beneficiarii au sugerat că ODA ar putea introduce mai multe verificări de teren înainte de aprobare și după implementare. Recomandarea este relevantă pentru eficiență, deoarece vizitele ex ante ar putea reduce riscul finanțării unor investiții insuficient fundamentate, ar îmbunătăți înțelegerea nevoii reale și ar permite ajustarea proiectelor înainte de contractare.

„Tranșele au fost foarte potrivite, mai ales că s-au oferit în avans. Dacă este vorba despre un proiect care oferă finanțare doar post-investiție, este foarte greu, povara financiară fiind mare pentru afacerile aflate în primii 10 ani, când sunt practic la început.” (beneficiar din procesarea agroalimentară)

„Când furnizorul a acceptat să ne aștepte până la tranșa de grant, mecanismul a devenit suportabil pentru fluxul nostru de numerar.” (beneficiar din sectorul vitivinicol)

Alte aspecte relevante pentru eficiența Programului

Un aspect important este relația dintre eficiența administrativă și capacitatea beneficiarilor de a aplica fără consultanță externă. O parte dintre beneficiari au reușit să pregătească dosarele intern, prin administrator, contabil sau un angajat responsabil, ceea ce reduce costurile de tranzacție. Alții au beneficiat de sprijinul unor parteneri, consultanți, asociații de afaceri sau furnizori, ceea ce a accelerat procesul, dar indică totodată faptul că nu toate IMM-urile au aceeași capacitate administrativă. Acest lucru explică de ce pregătirea documentelor este principalul obstacol indicat în studiul cantitativ, chiar dacă procesul este perceput de mulți drept transparent.

Recomandările beneficiarilor susțin concluzia că Programul este eficient, dar poate fi optimizat. 80,0% dintre respondenții care au indicat aspecte de îmbunătățit au menționat reducerea contribuției proprii pentru granturile mari, iar 20,0% au indicat nevoia unui suport mai consistent în elaborarea planului de afaceri înainte de depunerea dosarului. În același timp, motivele de nerecomandare sunt foarte reduse: doar 1,2% menționează procesul prea complex, 1,2% durata prea mare de aprobare, iar 0,6% faptul că echipamentele nu au generat rezultatele tehnice sau energetice prognozate. Această combinație indică un nivel ridicat de satisfacție cu programul, dar și o cerere clară de ajustări punctuale.

3.5 Impactul

Impactul Programului este semnificativ și se manifestă pe trei paliere principale: modernizarea tehnologică a întreprinderilor, consolidarea performanței economice și creșterea rezilienței față de costurile energetice și constrângerile pieței. Datele cantitative indică o masă critică de beneficiari care raportează efecte clare asupra costurilor, productivității, capacității de producție, calității și competitivității. Studiul calitativ confirmă legătura dintre aceste efecte și schimbări concrete ale proceselor: automatizare, reducerea muncii manuale, producție mai rapidă și mai precisă, consum energetic mai mic sau capacitate mai bună de păstrare și valorificare a produselor.

Datele colectate relevă faptul că 80,1% dintre respondenți apreciază impactul Programului asupra afacerii în mare sau foarte mare măsură. Acest rezultat este susținut de relatările beneficiarilor, conform cărora principalele efecte raportate sunt: reducerea costurilor (67,5%), modernizarea utilajelor, tehnologiilor sau proceselor (66,3%), creșterea eficienței sau productivității (63,9%), creșterea capacității de producție sau de prestare (55,4%) și îmbunătățirea calității produselor sau serviciilor (50,6%). În același timp, 78,2% dintre beneficiari apreciază impactul re tehnologizării asupra competitivității ca fiind mare sau foarte mare.

Tabelul 6. Datele statistice pentru evaluarea impactului

Aspecte analizate	Rezultate principale	Interpretare
Efecte principale ale programului	67,5% dintre respondenți indică reducerea costurilor; 66,3% modernizarea utilajelor, tehnologiilor sau proceselor; 63,9% creșterea eficienței sau productivității; 55,4% creșterea capacității de producție/prestare; 50,6% îmbunătățirea calității produselor/serviciilor; 43,4% reducerea impactului asupra mediului.	Efectele raportate confirmă un impact multidimensional: economic, tehnologic, operațional și asupra mediului. Programul a produs schimbări care depășesc achiziția de echipamente, influențând costurile, productivitatea, calitatea și capacitatea de producție.
Impactul general asupra afacerii	51,2% apreciază impactul ca mare, iar 28,9% ca foarte mare; în total, 80,1% dintre respondenți indică un impact mare sau foarte mare asupra afacerii.	Percepția beneficiarilor indică o contribuție puternică a Programului la schimbarea traiectoriei de dezvoltare a IMM-urilor, inclusiv prin modernizare, stabilizare financiară și creșterea capacității de adaptare.
Efecte non-financiare	54,8% menționează îmbunătățirea imaginii sau reputației companiei; 53,6% îmbunătățirea condițiilor de muncă pentru angajați; 51,2% creștere a motivației echipei.	Impactul nu se limitează la indicatori financiari. Programul a contribuit și la consolidarea credibilității, a climatului organizațional și a condițiilor de muncă, aspecte relevante pentru reziliența pe termen mediu.
Acces la piețe	66,3% indică extinderea pe piețe noi străine/export, iar 37,3% extinderea pe piețe noi locale.	Datele sugerează o deschidere comercială mai amplă a beneficiarilor, în special către piețele externe. Această constatare trebuie interpretată cu prudență și triangulată cu date administrative sau comerciale, dar este susținută de interviurile în care beneficiarii descriu relații cu clienți externi sau potențial de export.
Venituri și cifră de afaceri	50,9% indică un impact mare asupra creșterii veniturilor, iar 17,0% un impact foarte mare; cumulativ, 67,9%.	Programul este asociat de beneficiari cu îmbunătățirea performanței economice. Creșterea veniturilor și a cifrei de afaceri este plauzibilă prin productivitate mai mare, costuri mai mici și acces la clienți noi, însă atribuirea exclusivă a Programului trebuie tratată cu prudență, deoarece indicatorii financiari pot fi influențați și de prețuri, de inflație sau de cerere.

Aspecte analizate	Rezultate principale	Interpretare
Reziliență energetică	69,9% indică reducerea consumului de energie ca schimbare concretă a investiției. 59,4% declară că reducerea consumului energetic a fost atinsă, iar 25,0% este în curs de realizare.	Componenta energetică a Programului a produs efecte importante asupra rezilienței firmelor la costurile cu energia. Economii energetice au redus presiunea asupra fluxului de numerar și au permis redirecționarea resurselor către alte investiții sau cheltuieli operaționale.
Competitivitatea companiei	49,7% apreciază impactul asupra competitivității ca mare, iar 28,5% ca foarte mare; cumulativ, 78,2%.	Programul a consolidat competitivitatea beneficiarilor prin combinația dintre modernizarea tehnologică, reducerea costurilor, creșterea calității și creșterea capacității de producție. Acesta este unul dintre cei mai puternici indicatori sintetici ai impactului economic.
Riscuri care pot afecta menținerea rezultatelor	17,6% menționează lipsa de personal calificat, iar 15,1% costurile energetice sau ale materiilor prime ca riscuri relevante.	Deși impactul Programului este pozitiv, reziliența beneficiarilor rămâne parțial dependentă de factori externi: capital uman, costuri energetice, materii prime, cererea de pe piață și condițiile economice generale.

3.5.1 Analiza indicatorilor economici-cheie

Analiza pre/post a indicatorilor economici-cheie a fost realizată utilizând anul de dinaintea aplicării la Program drept bază de comparație și anul 2025 drept an curent. Indicatorii au fost calculați pe cohorte de finanțare, deoarece beneficiarii care au aplicat în 2023 au avut mai mult timp pentru valorificarea investițiilor decât cei din 2024 și 2025.

Indicatorii utilizați măsoară evoluția numărului de angajați, a plăților salariale, a salariului mediu, a veniturilor declarate, a profitului, a productivității muncii și a contribuțiilor fiscale. Rezultatele trebuie interpretate prudent: ele indică evoluții favorabile ale beneficiarilor, dar sunt influențate și de cerere, prețuri, inflație, investiții proprii, sezonabilitate, costurile energiei și condițiile generale ale pieței.

Tabelul 7. Dinamica indicatorilor economici-cheie: anul 2025 față de anul de dinaintea aplicării la program (%)

Indicator	Anul aplicării 2023	Anul aplicării 2024	Anul aplicării 2025
Număr de angajați	+19,5	+17,5	+4,7
Plăți salariale	+78,1	+54,4	+18,1
Salariu mediu	+55,0	+35,4	+17,3
Venituri declarate	+27,5	+22,6	+4,2
Profit / pierdere	+82,7	+4,8	+19,1
Productivitatea muncii	+81,6	+4,6	+3,4
Contribuții fiscale	+60,9	+22,9	+8,4

În ansamblu, cohorta 2023 înregistrează cele mai puternice evoluții, ceea ce este coerent cu perioada mai lungă de maturizare a investițiilor. Cohorta 2024 prezintă creșteri consistente la ocupare, salarii, venituri și contribuții fiscale, dar și efecte mai moderate asupra profitului și productivității. Pentru cohorta 2025, rezultatele sunt timpurii și trebuie evaluate după o perioadă mai lungă de utilizare a investițiilor.

3.5.2 Analiza financiară

Analiza financiară ex post examinează în ce măsură programul generează fluxuri financiare suficiente pentru a-și acoperi costurile. După cum este menționat în partea metodologică a raportului, fluxurile financiare (de numerar) sunt analizate pe o perioadă post-implementare de 10 ani și sunt actualizate la anul de referință 2026, utilizând o rată de actualizare financiară de 8%, pentru a determina indicatorii principali ai analizei financiare, precum valoarea actualizată netă financiară (FNPV), rata internă de rentabilitate financiară (FIRR) și raportul beneficiu-cost.

Tabelul 8. Valoarea indicatorilor principali ai analizei financiare

Denumirea indicatorului	Unitate de măsură	Valoarea
Valoarea actualizată netă financiară (FNPV)	mil. MDL	13,3
Rata internă de rentabilitate financiară (FIRR)	%	9,4
Raportul beneficiu - cost	n/a	1,1

Detalii privind datele utilizate și calculele efectuate sunt prezentate în Anexa 1. Datele și calculele aferente analizei financiare și economice.

După cum a fost menționat în partea metodologică a evaluării, efectuarea evaluării implică și realizarea unei analize de sensibilitate, având în vedere că analiza cost-beneficiu operează cu valori viitoare estimate, supuse unui anumit grad de incertitudine. Analiza de sensibilitate în cadrul acestei evaluări este efectuată prin prezentarea variantei neutre, adică prin diminuarea valorilor parametrilor de calcul (a beneficiilor viitoare), astfel încât valoarea FNPV să fie zero, situație în care programul nu creează valoare netă suplimentară, dar nici nu generează pierdere din punct de vedere financiar. Rezultatele obținute arată că indicatorii financieri ai programului sunt pozitivi, însă marja de rentabilitate este relativ modestă. În consecință, analiza de sensibilitate evidențiază că o diminuare de aproximativ 6% a beneficiilor estimate este suficientă pentru ca valoarea FNPV să devină nulă. Acest rezultat indică faptul că rentabilitatea financiară a programului este sensibilă la variații relativ reduse ale beneficiilor prognozate, confirmând că avantajele financiare directe ale programului sunt moderate și că o parte importantă a justificării intervenției este reprezentată de beneficiile economice și sociale generate.

3.5.3 Analiza economică

Analiza economică ex post examinează dacă programul generează beneficii pentru societate mai mari decât costurile suportate. Similar analizei financiare, și în cazul analizei economice, fluxurile financiare (de numerar) sunt analizate pe o perioadă post-implementare de 10 ani și sunt actualizate la anul de referință 2026. La fel ca analiza financiară, analiza economică utilizează o rată de actualizare și indicatori specifici pentru evaluarea performanței programului. Totuși, în acest caz se aplică o rată de actualizare mai redusă (6%), reflectând perspectiva socială, după cum a fost explicat în partea metodologică a raportului, iar indicatorii calculați sunt de natură economică, precum valoarea actualizată netă economică (ENPV), rata internă de rentabilitate economică (EIRR) și raportul beneficiu-cost economic.

Tabelul 9. Valoarea indicatorilor principali ai analizei economice

Denumirea indicatorului	Unitate de măsură	Valoarea
Valoarea actualizată netă economică (ENPV)	mil. MDL	1.714,1
Rata internă de rentabilitate economică (EIRR)	%	n/a¹
Raportul beneficiu - cost	n/a	9,1

Rezultatele analizei economice indică faptul că programul generează beneficii economice semnificative pentru economie, care depășesc considerabil costurile asociate implementării acestuia. Valoarea actualizată netă economică (ENPV) este pozitivă și constituie 1.714,1 milioane de lei, ceea ce demonstrează că efectele economice generate de program creează o valoare adăugată substanțială pentru societate.

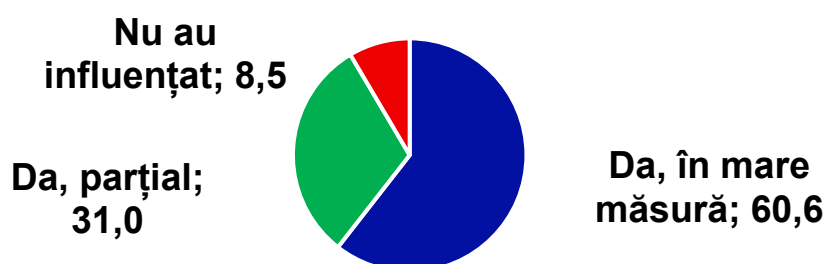

Figura 15. Programul a influențat decizia de investiție? (% din respondenți)

Constatările studiului calitativ confirmă aceste concluzii. Majoritatea beneficiarilor au menționat că investițiile ar fi fost realizate cu dificultate sau într-o perioadă mult mai îndelungată în lipsa sprijinului ODA. Beneficiarii au subliniat că grantul a permis implementarea rapidă a unor investiții care, altfel, ar fi necesitat acumularea resurselor financiare pe parcursul mai multor ani sau contractarea unor credite suplimentare. Un beneficiar a menționat că, fără sprijin, investiția „s-ar fi întins câțiva ani”, iar altul a precizat că programul a constituit „un colac de salvare” într-o perioadă marcată de costuri ridicate și incertitudine economică.

¹ În estimarea valorii adăugate a fost utilizată creșterea profitului înainte de impozitare, întrucât impozitul pe venit reprezintă un transfer fiscal către bugetul public și nu un consum de resurse economice.

În estimarea valorii adăugate a fost utilizată creșterea fondului salarial în valoare brută, incluzând salariile, contribuțiile sociale și primele de asigurare medicală aferente, întrucât acestea reprezintă componente ale costului total al muncii și ale valorii economice generate de întreprinderi.

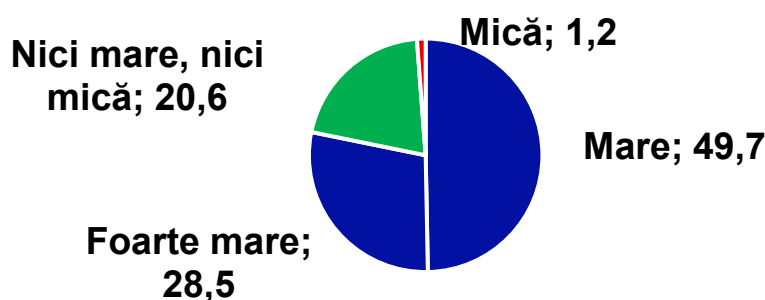

Figura 16. Impactul re tehnologizării asupra competitivității (% din respondenți)

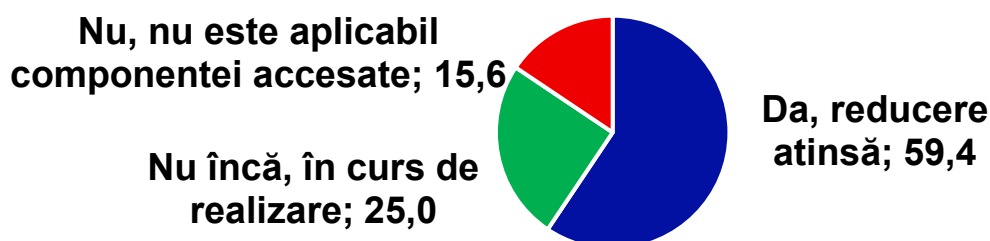

Figura 17. Atingerea reducerii de consum energetic (% din respondenți)

Percepția puternic pozitivă a beneficiarilor confirmă că re tehnologizarea reprezintă unul dintre principalele mecanisme prin care întreprinderile își pot îmbunătăți performanța economică și capacitatea de a concura atât pe piața internă, cât și pe piețele externe.

Per ansamblu, rezultatele demonstrează că programul și-a atins, într-o măsură semnificativă, obiectivul de a îmbunătăți eficiența energetică a întreprinderilor beneficiare. Dacă sunt luate în considerare atât investițiile care au generat deja reduceri de consum, cât și cele aflate încă în proces de implementare și de maturizare a efectelor, se poate concluziona că majoritatea proiectelor cu componentă energetică au contribuit sau urmează să contribuie la diminuarea consumului de energie și a costurilor operaționale asociate.

„Economisind energia electrică, ne costă mai puțin irigarea, deci obținem un sinecost mai mic. Acest lucru ne permite să oferim un preț mai competitiv pe piață. De exemplu, dacă pe noi ne costă 10 lei să producem un kilogram, iar pe altul îl costă 12 lei, avem un avantaj și o marjă mai bună.” (beneficiar agricol, investiție fotovoltaică)

„Acum facem aproximativ 80–90% din lucrări în propriul atelier, datorită utilajelor noi.” (beneficiar din producția de echipamente industriale)

Creșterea calității este un alt efect transversal. 50,6% dintre respondenți raportează îmbunătățirea calității produselor sau serviciilor, iar 55,4% indică această schimbare ca beneficiu al re tehnologizării. Studiul calitativ oferă mecanismele din spatele acestor cifre: croirea automată reduce erorile de mărime, presa pneumatică limitează oxidarea mustului și crește randamentul, utilajele de prelucrare a metalului permit o precizie de ordinul zecimilor sau sutimilor de milimetru, iar utilajele proprii de îmbuteliere reduc riscurile de contaminare. În mai multe cazuri, calitatea îmbunătățită a devenit premisă pentru accesul la clienți mai exigenți, inclusiv pe piețe externe.

„S-a ridicat calitatea vinului, iar procesul de prelucrare durează mult mai puțin. De exemplu, o tonă de struguri o prelucrăm acum de două ori mai repede decât prin metoda veche.” (beneficiar din sectorul vitivinicol)

Impactul asupra piețelor și veniturilor este pozitiv, dar depinde mai mult de contextul sectorial. În acest sens, 67,9% dintre respondenți indică un impact mare sau foarte mare asupra creșterii veniturilor, iar 68,1% raportează creșterea cifrei de afaceri, fie moderată, fie semnificativă. Totuși, studiul calitativ arată că aceste rezultate sunt mediate de factori precum sezonabilitatea, cererea efectivă, accesul la materii prime, clima sau concurența. De exemplu, în sectorul vinicol, investiția a îmbunătățit calitatea și flexibilitatea îmbutelierei, dar scăderea consumului de vin și concurența vinărilor mari limitează efectul comercial imediat. În schimb, în industria metalurgică sau textilă, calitatea și precizia au fost direct conectate cu șanse mai bune de export sau cu recâștigarea competitivității față de cerințele externe.

„Când mergi la un utilaj special, care are o capacitate de producție mai mare, s-a făcut lucrul la timp și s-a obținut un produs mai calitativ. Și fiindcă s-a obținut mai calitativ, am ieșit cu dânsul în Turcia. Când ai un produs calitativ, e mai ușor de vândut.” (beneficiar din procesarea nucilor)

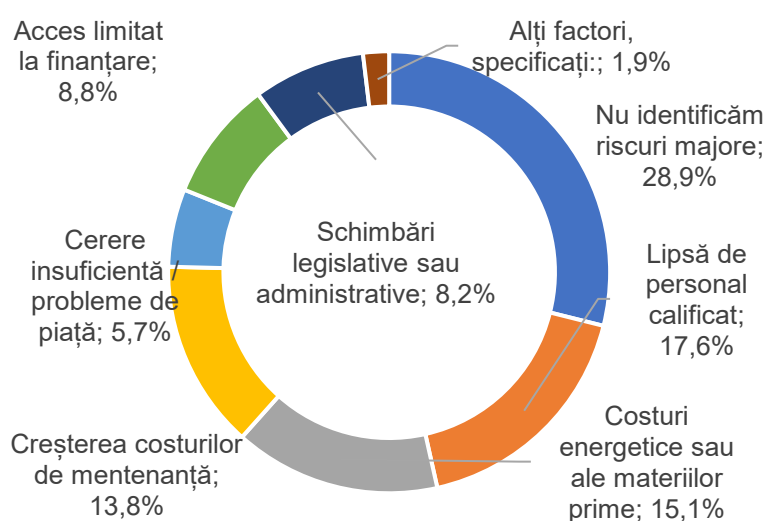
„Dacă înainte trebuia să ducem nucile la uscat la circa 50 km, acum uscarea se face intern, ceea ce reduce timpul, transportul și costurile.” (beneficiar din procesarea nucilor)

Creșterea capacității de producție și prestare, confirmată de 55,4% dintre respondenți, se manifestă prin reducerea timpului de execuție, creșterea volumului procesat și utilizarea mai bună a echipei existente.

Contribuția Programului la reziliența față de costurile energetice și șocurile de piață

Contribuția Programului la reziliență este una dintre cele mai importante constatări ale evaluării. Reziliența înseamnă abilitatea întreprinderii de a absorbi creșteri ale costurilor, de a menține continuitatea producției, de a negocia mai bine cu clienții, de a păstra lichiditățile și de a investi în continuare. Datele studiului cantitativ și rezultatele studiului calitativ arată că Programul a contribuit la toate aceste dimensiuni, cu intensități diferite, în funcție de tipul investiției.

Figura 18. Principalele riscuri identificate (%)

„Noi avem o factură între 15 și 20 de mii de lei. De suma asta eu mi-aș permite, de exemplu, un tehnolog pe care nu-l am sau un brutar și un patisier pe care nu-i am.” (beneficiar din procesarea agroalimentară)

Reziliența față de șocurile de piață este mai complexă. Programul a întărit capacitatea firmelor de a produce mai ieftin, mai rapid sau mai calitativ, însă nu poate elimina riscurile legate de cerere, concurență, exporturi, disponibilitatea materiei prime sau de climă. 15,1% dintre respondenți indică drept risc costurile energetice sau ale materiilor prime, 17,6% lipsa de personal calificat, 13,8% creșterea costurilor de mentenanță, iar

5,7% cererea insuficientă sau problemele de pe piață.

Ponderea de 28,9% a respondenților care nu identifică riscuri majore indică încredere sporită după investiție, iar interpretarea rămâne prudentă în raport cu vulnerabilitățile obiective.

Impactul asupra locurilor de muncă și condițiilor de muncă

Programul a produs efecte importante asupra calității muncii și asupra retenției, iar creșterea numerică a personalului a variat între beneficiari. În studiul calitativ, beneficiarii au subliniat că utilajele au redus nevoia de muncă repetitivă, au stabilizat programul, au permis angajaților să se concentreze pe operațiuni cu valoare mai mare și au redus necesitatea de lucru până în noaptea târziu. Această constatare este compatibilă cu răspunsurile din studiul cantitativ, în care 53,6% dintre respondenți raportează condiții de muncă mai bune, iar 48,8% raportează dobândirea unor competențe sau cunoștințe noi. Impactul social al Programului este astfel mai degrabă unul de modernizare și stabilizare a muncii decât de creare masivă de locuri noi.

„Înainte, lucrătorii stăteau până noaptea târziu, pe la 23:00, când venea transportul. Acum marfa se pre-răcește și se păstrează, iar noi putem negocia fără presiune.” (beneficiar agricol, investiție în pre-răcire)

Impact asupra reputației, clienților și piețelor

Impactul asupra reputației este semnificativ: 54,8% dintre respondenți indică îmbunătățirea imaginii sau a reputației companiei, iar 40,4% indică relații mai bune cu clienții sau cu partenerii de afaceri. Studiul calitativ arată că echipamentele moderne funcționează și ca semnal de profesionalizare: clienții percep mai bine calitatea unei crame dotate cu utilaje noi, partenerii externi solicită procese automatizate, iar utilajele de precizie consolidează încrederea în produsele industriale, cu garanții mai mari. Extinderea către piețe noi externe este indicată de 66,3% dintre respondenți, iar către piețe locale de 37,3%, însă aceste cifre trebuie interpretate cu

prudență, deoarece nu toate componentele studiului calitativ confirmă o extindere efectivă, iar unele firme sunt încă în faza de pregătire sau de testare a piețelor.

Impact asupra mediului și tranziției verzi

Deși criteriul Impact are un obiectiv economic și tehnologic pronunțat, efectele asupra mediului sunt relevante. 43,4% dintre beneficiari raportează reducerea impactului asupra mediului, iar 69,9% indică reducerea consumului de energie. Pentru proiectele fotovoltaice, efectul este direct: producerea energiei regenerabile reduce dependența de energie cumpărată și amortizează parțial șocurile de preț. Pentru proiectele de re tehnologizare productivă, efectul asupra mediului este mai indirect: utilaje mai precise reduc rebuturile, pierderile de materie primă și consumul inutil de resurse. În unele cazuri, beneficiarii menționează și reducerea consumului de apă sau a transportului necesar pentru servicii externe, ceea ce consolidează dimensiunea eficienței resurselor.

Impact diferențiat pe tipuri de investiții

Evaluarea indică o diferență clară între impactul proiectelor axate pe utilaje productive și cel al proiectelor axate pe energie regenerabilă. Primele tind să genereze impact asupra calității, productivității, capacității și accesului la piețe. Cele din urmă generează impact asupra costurilor, lichidității, rezilienței energetice și asupra competitivității prețurilor. Această diferență este importantă pentru interpretarea Programului: nu toate proiectele trebuie evaluate prin aceiași indicatori operaționali. De exemplu, o stație fotovoltaică poate să nu crească direct productivitatea agricolă, dar poate reduce costurile de irigare și poate permite investiții suplimentare în infrastructură. Similar, un utilaj de producție poate să nu reducă factura la energie, dar poate crește calitatea și capacitatea de producție într-un mod determinant pentru competitivitate.

Limitări și nuanțe de interpretare

Impactul raportat trebuie interpretat în funcție de momentul implementării și de nivelul de maturitate al investiției. Unele efecte sunt imediate, cum ar fi reducerea facturii la energie, scurtarea timpului de prelucrare sau creșterea preciziei. Alte efecte, precum exportul, creșterea cifrei de afaceri, diversificarea produselor sau reducerea vulnerabilității la șocuri, necesită timp și depind de factori externi. De aceea, o parte din impactul observat poate fi considerată deja produsă, iar o altă parte este încă în curs de consolidare.

3.6 Sustenabilitatea

Sustenabilitatea rezultatelor Programului este, în ansamblu, ridicată, în special din perspectiva utilizării tehnice a investițiilor și a integrării acestora în activitatea curentă a firmelor beneficiare. Majoritatea proiectelor analizate calitativ apar ca elemente funcționale ale procesului de producție, ale infrastructurii energetice sau ale capacității de procesare. Utilajele productive sunt folosite pentru operațiuni esențiale precum debitare, croire, găurire, presare, dozare, uscare sau ambalare, iar soluțiile fotovoltaice continuă să producă energie și să reducă presiunea asupra costurilor operaționale.

Datele cantitative susțin această constatare. 87,3% dintre respondenți declară că investiția planificată a fost realizată integral, iar 7,8% în mare măsură. Această pondere cumulată de 95,1% indică faptul că baza tehnică pentru menținerea rezultatelor este solidă. În același timp, 59,4% dintre beneficiari indică faptul că reducerea consumului energetic a fost deja atinsă, iar 25,0% afirmă că aceasta este încă în curs de realizare. Pentru proiectele cu componentă energetică, aceste date sugerează efecte recurente, care pot continua după finalizarea finanțării.

Tabelul 10. Datele statistice pentru evaluarea sustenabilității

Aspecte analizate	Rezultate principale	Interpretare
Implementarea investiției planificate	87,3% dintre respondenți declară că investiția planificată a fost realizată integral, iar 7,8% în mare măsură.	Gradul foarte ridicat de realizare a investițiilor oferă o bază tehnică solidă pentru menținerea rezultatelor după finalizarea finanțării și a monitorizării.
Reducerea consumului energetic	59,4% indică faptul că reducerea consumului energetic a fost atinsă, iar 25,0% este în curs de realizare.	Pentru componenta energetică, rezultatele au caracter recurent și continuă să se consolideze în funcție de sezon, de gradul de utilizare și de regimul de compensare/facturare.
Riscuri pentru menținerea rezultatelor	28,9% nu identifică riscuri majore. Principalele riscuri menționate sunt lipsa de personal calificat (17,6%), costurile energetice sau ale materiilor prime (15,1%), creșterea costurilor de mentenanță (13,8%), accesul limitat la finanțare (8,8%) și schimbările legislative sau administrative (8,2%).	Rezultatele sunt percepute ca relativ stabile, dar sustenabilitatea depinde de factori externi și interni: personal, costuri de input, mentenanță, finanțare și predictibilitate legislativă.
Intenția de continuare a investițiilor	46,4% intenționează să continue investițiile printr-un alt program de grant / subvenționare, 13,9% din resurse proprii, 10,2% prin credit, iar 21,1% sunt încă în analiză.	Programul a stimulat o logică de modernizare continuă, dar continuarea investițiilor rămâne, în mare măsură, dependentă de disponibilitatea altor instrumente de sprijin și de capacitatea financiară a IMM-urilor.
Probabilitatea de recomandare a programului	72,6% au acordat nota 10 pentru probabilitatea de recomandare, iar 94,6% au acordat note între 8 și 10.	Nivelul foarte ridicat de satisfacție indică acceptabilitate instituțională și susține probabilitatea ca programul să fie replicat, recomandat și utilizat în continuare în mediul antreprenorial.
Motivele recomandării	74,1% menționează valoarea grantului ca adecvată și accesibilă, 62,0% procesul simplu și transparent, 58,4% asistența ODA adaptată nevoilor specifice, iar 47,0% consideră că programul a permis utilizarea unor tehnologii inovatoare.	Sustenabilitatea instituțională este consolidată de percepția pozitivă asupra finanțării, a clarității procedurilor, a sprijinului ODA și a contribuției programului la modernizarea pe termen lung.

Menținerea rezultatelor după finalizarea finanțării și a monitorizării

Rezultatele Programului au șanse ridicate de menținere atunci când investițiile finanțate sunt conectate direct la fluxul de producție sau la infrastructura critică a întreprinderii. Studiul calitativ arată că beneficiarii folosesc echipamentele finanțate ca resurse centrale ale afacerii: utilaje de croire, debitare, frezare, dozare, presare, îmbuteliere, uscare, depozitare sau sisteme fotovoltaice pentru acoperirea consumului energetic. Această integrare operațională este cel mai important argument calitativ pentru sustenabilitate.

„Facturile s-au schimbat: sunt pe zero sau plătim mult mai puțin. Se acoperă o mare parte din cheltuieli. Diferența se simte: ziua panourile produc energie și o livrează în rețea, iar noaptea noi folosim energie electrică cumpărată din nou din rețea.” (beneficiar agricol, investiție fotovoltaică)

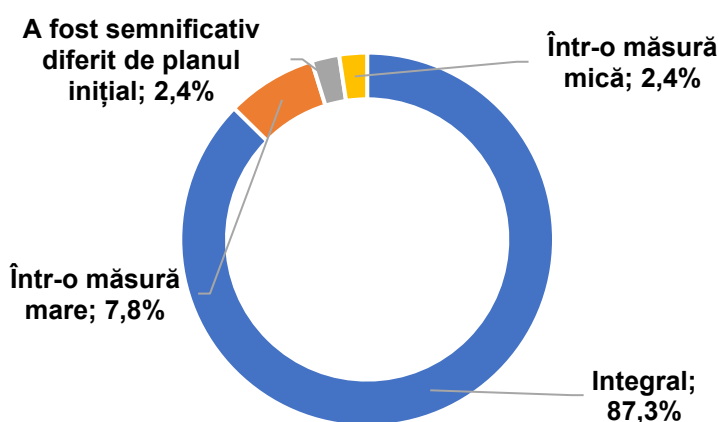
*„Banii economisiți la energia electrică îi investim acum în modernizarea sistemului de irigare.”
(beneficiar agricol, investiție fotovoltaică)*

Totuși, menținerea rezultatelor după perioada de monitorizare trebuie evaluată în funcție de funcționarea echipamentelor și de contextul economic al firmelor. Ea depinde și de contextul economic în care activează firmele. O parte dintre beneficiarii intervievați semnalează riscuri externe importante: volatilitatea cererii, scumpirea materiilor prime, lipsa de personal calificat, condițiile climaterice, instabilitatea geopolitică și schimbările de reglementare. Aceste riscuri nu anulează rezultatele Programului, dar pot influența ritmul în care beneficiile se consolidează sau capacitatea firmelor de a folosi investițiile la potențial maxim.

Utilizarea investițiilor conform scopului aprobat

Investițiile finanțate continuă, în cea mai mare parte, să fie utilizate conform scopului pentru care au fost aprobate. Această constatare este susținută, în primul rând, de studiul calitativ, în care beneficiarii descriu concret modul în care echipamentele sunt exploatate în prezent. Utilajele productive sunt folosite în procesul curent de producție, iar sistemele fotovoltaice sunt active, monitorizate și conectate la consumul efectiv al întreprinderii. În majoritatea cazurilor, beneficiarii nu raportează abandonarea echipamentelor, schimbarea destinației sau incapacitatea de a le exploata.

Figura 19. Gradul de realizare a investiției planificate (%)

Din perspectiva evaluării, utilizarea conform scopului aprobat este una dintre cele mai solide dimensiuni ale sustenabilității Programului. Beneficiarii au un interes economic direct să mențină investițiile în funcțiune, deoarece acestea reduc costurile, economisesc timp, îmbunătățesc calitatea, sporesc capacitatea sau oferă acces la clienți și piețe. Această utilitate directă reduce riscul ca echipamentele să fie abandonate la încheierea perioadei de finanțare.

Mentenanța și capacitatea tehnică de menținere a investițiilor

Capacitatea de mentenanță este, în general, adecvată, dar diferă între investițiile

productive și cele energetice. Pentru utilajele productive, beneficiarii se bazează fie pe furnizorii care au livrat echipamentele, fie pe competențele interne acumulate după instalare. În mai multe cazuri, furnizorii au asigurat punerea în funcțiune, instruirea operatorilor și intervențiile ulterioare, iar beneficiarii au dezvoltat capacitate internă pentru rezolvarea problemelor minore. Această combinație dintre suport extern și cunoștințe interne este favorabilă sustenabilității tehnice.

„Echipa care a montat stația ne-a explicat foarte clar că panourile trebuie spălate de două ori pe an. Am solicitat încheierea unui contract de deservire anuală, cu două sau trei vizite pe an, în cadrul cărora panourile se spală și se verifică toate conexiunile.” (beneficiar din procesarea agroalimentară, investiție fotovoltaică)

„Toate echipamentele sunt conectate și pot verifica de pe telefon dacă funcționează corect; până acum nu am avut probleme.” (beneficiar agricol, investiție fotovoltaică)

Studiul calitativ arată că riscurile tehnice interne sunt, în general, gestionabile. Problemele mai serioase apar mai ales din factori externi: deconectări de energie care pot afecta utilaje automatizate, regimuri de compensare mai puțin favorabile pentru energia produsă, fenomene climaterice care pot deteriora panourile sau infrastructura agricolă, dificultăți de acces la piese sau creșteri ale costurilor logistice. Aceste riscuri nu țin direct de calitatea Programului, dar influențează durabilitatea beneficiilor și trebuie luate în considerare în monitorizarea post-finanțare.

Continuitatea investițională și dependența de sprijin extern

Un element pozitiv al sustenabilității este faptul că Programul a stimulat apetitul beneficiarilor pentru investiții suplimentare. 46,4% dintre respondenți declară că intenționează să continue investițiile printr-un alt program de grant sau subvenționare, 13,9% din resurse proprii și 10,2% prin credit, iar 21,1% sunt încă în analiză. Doar 8,4% nu planifică, deocamdată, investiții suplimentare. Aceste date arată că sprijinul primit a creat premise pentru noi etape de modernizare.

„Am mai cumpărat un teren și acum construim o hală de încă 700 de metri pătrați pentru a lărgi producerea. Cred că va fi nevoie să mai cumpărăm utilaje, să mai angajăm personal și să producem și mai mult mobilier.” (beneficiar din producția de mobilier)

Această continuitate investițională are însă o dublă semnificație. Pe de o parte, ea indică dinamism și orientare spre dezvoltare. Pe de altă parte, ponderea ridicată a beneficiarilor care se uită prioritar către un alt grant sau o altă subvenție arată că sustenabilitatea extinderii depinde în continuare de accesul la instrumente publice sau la donatori de finanțare. Pentru companiile cu lichidități limitate, creditele sunt percepute ca riscante, mai ales în agricultură sau în sectoare expuse la sezonabilitate și la volatilitatea cererii. Prin urmare, menținerea rezultatelor de bază pare robustă, dar amplificarea acestora necesită instrumente financiare suplimentare.

Riscuri pentru menținerea rezultatelor

Riscurile identificate pot fi grupate în 5 categorii. Prima categorie ține de piață și de cerere: în special în vinificație, în produse de nișă sau în industrii dependente de export, scăderea consumului, concurența puternică și presiunea asupra prețurilor pot limita transformarea investiției în venituri suplimentare. A doua categorie ține de costuri: energia, materiile prime, transportul, piesele și mentenanța pot reduce economiile obținute sau pot prelungi perioada de recuperare. A treia categorie ține de personal: deficitul de operatori, tehnologi, meșteri și specialiști în mentenanță poate limita utilizarea echipamentelor la capacitatea planificată. A patra categorie ține de riscurile tehnice și de furnizori: defecțiunile, întârzierile la piese, calitatea service-ului și, pentru sistemele fotovoltaice, condițiile de mentenanță pot afecta continuitatea utilizării. A cincea categorie ține de factorii externi: clima, seceta sau grindina în agricultură, instabilitatea geopolitică și schimbarea regulilor de compensare pentru energia produsă pot influența rezultatele, chiar dacă investițiile rămân utile pentru reziliența companiilor.

„Ploaia cu grindină rămâne riscul principal pentru panouri; mărimea gheții poate face diferența dintre o ploaie fără efecte și o daună serioasă.” (beneficiar agricol, investiție fotovoltaică)

Satisfacția beneficiarilor ca indicator indirect de sustenabilitate

Probabilitatea foarte ridicată de recomandare a Programului este un indicator indirect, dar relevant, al sustenabilității instituționale și al acceptabilității intervenției. 72,6% dintre beneficiari acordă nota maximă 10, iar ponderea celor care acordă note între 8 și 10 ajunge la 94,6%. Această apreciere indică faptul că beneficiarii consideră sprijinul valoros, repetabil și relevant pentru alte întreprinderi.

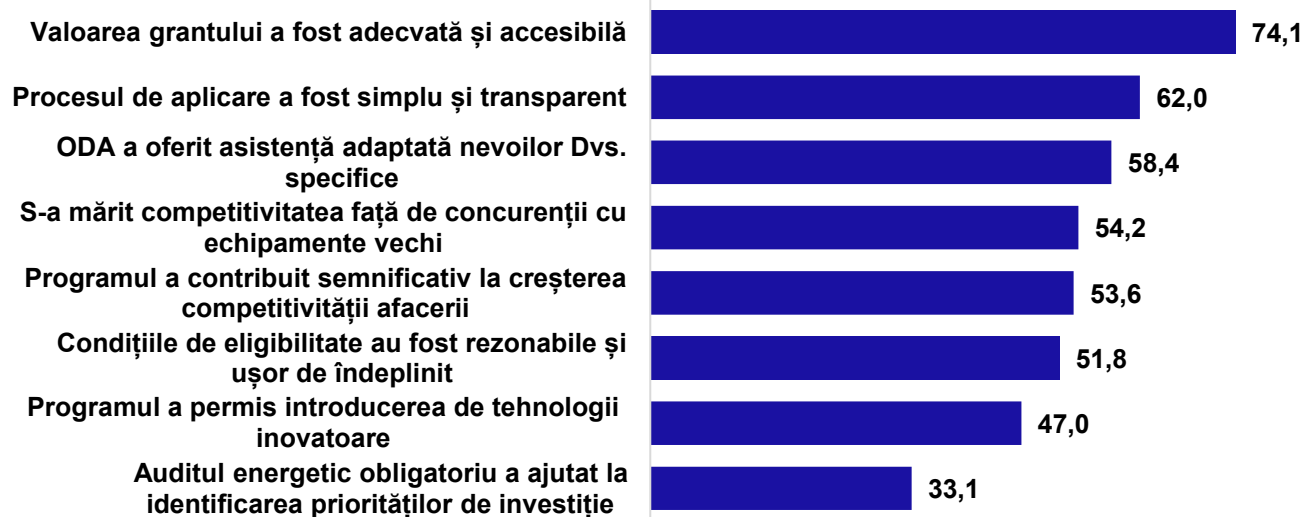

Figura 20. De ce ați recomanda un program de re tehnologizare? (%)

Recomandări

Recomandările de mai jos păstrează măsurile care decurg direct din evaluare, pot fi implementate și pot crește impactul în următorul ciclu al Programului.

1. Continuarea Programului cu două module distincte: retehnologizare productivă și eficiență energetică. Retehnologizarea productivă trebuie monitorizată prin indicatori de productivitate, capacitate, calitate și cost pe unitate, iar eficiența energetică prin indicatori de consum, energie produsă, costuri recurente și autonomie energetică.
2. Diferențierea intensității grantului și a contribuției proprii în funcție de mărimea întreprinderii, tipul investiției și vulnerabilitatea financiară. Cofinanțarea graduală ar crește accesul firmelor mici, rurale sau aflate în faze de investiții complexe, fără a elimina responsabilitatea financiară a beneficiarului.
3. Introducerea unor mecanisme de plată care reduc presiunea asupra fluxului de numerar: plăți directe către furnizori, contracte tripartite, tranșe flexibile sau garanții pentru avans. Aceste soluții sunt relevante mai ales pentru investiții cu valoare mare, cu TVA ridicat sau cu costuri conexe semnificative.
4. Simplificarea documentării prin digitalizare și interoperabilitate cu registrele publice. ODA ar trebui să reducă documentele care pot fi verificate administrativ, să ofere formulare validate automat și să publice liste clare de costuri eligibile și neeligibile.
5. Consolidarea suportului preaplicare prin diagnostic investițional, modele de buget, ghiduri sectoriale și sesiuni practice. Sprijinul trebuie să ajute beneficiarii să estimeze realist contribuția proprie, TVA, conectarea la rețea, transportul, montajul, mentenanța și costurile de exploatare.
6. Organizarea de vizite în teren pentru investițiile complexe, înainte de aprobare, și verificări funcționale după implementare. Scopul acestor vizite trebuie să fie înțelegerea nevoii reale, integrarea investiției în fluxul companiei și confirmarea existenței echipamentului, a utilizării efective și a funcționalității acestuia.
7. Dezvoltarea unui sistem de monitorizare orientat spre rezultate. Pentru fiecare tip de investiție trebuie stabiliți 2-4 indicatori pre/post: timp de producție, volum produs, cost pe unitate, consum energetic, pondere a energiei regenerabile, calitate, randament, clienți noi, exporturi, locuri de muncă și utilizare efectivă.
8. Gestionarea mai bună a riscurilor legate de furnizori și prestatori. ODA poate pune la dispoziție modele de clauze contractuale, recomandări privind garanțiile și penalitățile, liste orientative de verificare a furnizorilor și un mecanism de semnalare a problemelor majore apărute în timpul implementării.
9. Corelarea Programului cu alte scheme publice și financiare: Programul 373, subvențiile agricole, instrumentele de eficiență energetică, digitalizarea, garanțiile și leasingul pentru utilaje. Beneficiarul trebuie să poată identifica rapid combinația potrivită dintre grant, credit, subvenție și asistență tehnică.
10. Clarificarea și stabilizarea cadrului pentru energia produsă de IMM-uri. Pentru proiectele fotovoltaice, predictibilitatea regimului de compensare este esențială pentru perioada de recuperare și pentru decizia de investiție.
11. Susținerea formării tehnice și manageriale asociate noilor investiții. Retehnologizarea creează nevoi de operare, mentenanță, management energetic, digitalizare, planificare de producție și calcul de cost; aceste competențe trebuie sprijinite prin instruiți scurte și consultanță aplicată.
12. Conectarea investițiilor finanțate la accesul la piețe, export, certificare și digitalizare. Cele mai bune rezultate apar atunci când grantul este tratat ca etapă într-un plan de dezvoltare, dincolo de achiziția izolată.

Anexa 1. Nivelul de realizare al indicatorilor de rezultat

Tabelul 11. Nivelul de realizare al indicatorilor de produs și rezultat

Programul de re tehnologizare și eficiență energetică a IMM (05.08.2022 – 05.08.2025)			
Denumire indicator de produs/de rezultat conform HG	Valoarea indicatorilor conform HG <i>perioada total de implementare (36 luni)</i>	Progresul de realizare a indicatorilor de produs/rezultat conform HG <i>perioada de la lansare până la data raportării (32 luni)</i>	
<i>Indicatori de produs:</i>	<i>ținta</i>	<i>realizat</i>	<i>%</i>
- Numărul activităților de mediatizare și informare cu privire la promovarea prezentului Program organizate	5	12	240
- Numărul întreprinderilor consultate, care sunt interesate pentru a-și moderniza și eficientiza procesul de producție și/sau de afaceri	200	950	475
- Numărul întreprinderilor finanțate	70 / 100	507 (494)	724
• <i>din Bugetul de Stat</i>	70	452	646
• <i>din surse externe</i>	30	55	183
Numărul beneficiarilor care au rezoluționat contractele de finanțare nerambursabilă		-13	
- <i>Suma grantului aprobată, din care:</i>	207,3	411,6 (397,8)	199
• <i>din Bugetul de Stat (mil. MDL)</i>	150,0	349,0	233
• <i>din surse externe (mil. MDL)</i>	57,3	62,6	109
<i>Indicatori de rezultat:</i>			
- Numărul întreprinderilor consultate ce vor aplica la suport financiar pentru a-și dezvolta capacitățile de producere	100	757	757
- Ponderea beneficiarilor ce vor reuși să își optimizeze costurile de producere prin înlocuirea echipamentului învechit cu unul de ultimă generație	50%	52%	104
- Volumul investițiilor în economia națională va crește cu circa 280,0 mil. de lei	280,0	1.006,4(972,8)	359
- Numărul locurilor de muncă ce vor fi menținute/create	400	14.093	3.523
- Ponderea întreprinderilor susținute ce vor implementa cu succes acțiuni de optimizare a consumului de gaze și electricitate	50%	48%	96
- Ponderea beneficiarilor ce vor înregistra o creștere a performanței financiare	60%	68%	113
- Ponderea beneficiarilor ce vor înregistra o creștere a impozitelor și taxelor plătite în bugetul public național	60%	77%	128
- Ponderea beneficiarilor ce vor asigura câștigul salarial mediu lunar brut la nivelul celui pe ramură	60%	n/a	n/a

Anexa 2. Datele și calculele aferente analizei financiare și economice

Această anexă conține cifrele pe ani ale analizelor financiare și economice efectuate, precum și datele, sursele și calculele aferente acestor analize.

Tabelul 12. Analiza financiară

Denumirea / anul	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Venituri suplimentare din impozitul pe venit, persoane juridice	26,7	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1
Venituri suplimentare din impozitul pe venit, persoane fizice	32,1	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0
Venituri suplimentare din TVA aferentă bugetului	35,2	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7
Fluxuri de intrare, mil. MDL	94,0	33,7	33,7	33,7	33,7	33,7	33,7	33,7	33,7	33,7	33,7
Sumele transferate a grantului	250,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Costuri administrative suportate de ODA pentru implementarea și monitorizarea programelor	47,9	6,0	3,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Fluxuri de ieșire, mil. MDL	298,8	6,0	3,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Fluxul de numerar net, mil. MDL	- 204,9	27,7	30,7	33,7	33,7	33,7	33,7	33,7	33,7	33,7	33,7
Factorul de actualizare	1,0	0,93	0,86	0,79	0,74	0,68	0,63	0,58	0,54	0,50	0,46
Fluxul net de numerar actualizat, mil. MDL	- 204,9	25,7	26,3	26,8	24,8	22,9	21,2	19,7	18,2	16,9	15,6
Rata financiară de actualizare	8%										
Valoarea actualizată netă financiară (FNPV), mil. MDL	13,3										
Rata internă de rentabilitate financiară (FIRR)	9,4%										
Raport beneficiu - cost*	1,1										

*În baza fluxului net de numerar actualizat.

Rezultatele analizei financiare și economice sunt bazate pe datele aferente beneficiarilor programelor evaluate pentru care au fost disponibile informații furnizate de Serviciul Fiscal de Stat (SFS). Prin urmare, valorile absolute ale indicatorilor financiar și economici prezentați reflectă exclusiv impactul estimat pentru acest grup de beneficiari. Totodată, rezultatele obținute permit formularea unor concluzii privind eficiența și impactul programului pentru beneficiarii cu date complete și utilizabile.

Anul 2026 în calitate de an de referință (anul 0), față de care se efectuează calculele indicatorilor principali ai analizei financiare și economice, reprezintă suma valorilor estimate în anii 2022-2025, precum și sumele aferente pentru anul 2026.

Venituri suplimentare din impozitul pe venit, persoane juridice pentru anul 2026 au fost calculate în felul următor:

26,7 mil. lei = $(74.425,7 * 3 * 4 + 39.630,5 * 110 * 3,5 + 14.607,5 * 161 * 2,5 + 72.779,3 * 43 * 1,5) / 1.000.000$, unde:

3, 110, 161 și 43 – numărul beneficiari ai programului pe anii 2022, 2023, 2024 și 2025, respectiv, pentru care SFS a prezentat date.

4, 3,5, 2,5, 1,5 – 3,5 reprezintă numărul de ani în perioada 2023-2026, inclusiv 2026, în care primul an, anul de aplicare la program (2023) este luat la jumătate deoarece întreprinderile aplică pe parcursul anului. 2,5 reprezintă numărul de ani în perioada 2024-2026, inclusiv 2026, în care primul an, anul de aplicare la program (2024) este luat la jumătate deoarece întreprinderile aplică pe parcursul anului. 1,5 reprezintă numărul de ani în perioada 2025-2026, inclusiv 2026, în care primul an, anul de aplicare la program (2025) este luat la jumătate deoarece întreprinderile aplică pe parcursul anului. 4 reprezintă numărul de ani în perioada 2022-2026, inclusiv 2026, în care primul an (2022) nu este luat în calcul deoarece întreprinderile (3) au aplicat la sfârșit de an.

74.425,7 – venitul suplimentar mediu anual din impozitul pe venit al persoanelor juridice, pe o întreprindere, aferent companiilor care au aplicat la program în 2022, calculat în felul următor:

$74.425,7 = ((424.763,4 - 127.842,0) / 3) / (1 + 0,3298)$, unde:

424.763,4 – impozit mediu/întreprindere în 2025.

127.842,0 – impozit mediu/întreprindere în 2022.

3 – trei ani ai perioadei 2022 - 2025

0,3298 – rata de creștere a impozitului pe venit în anul 2022 față de anul 2021, calculată în felul următor:

$0,3298 = (127.842,0 - 96.133,8) / 96.133,8$, unde:

96.133,8 – impozit mediu/întreprindere în 2021.

Toate valorile indicatorilor financiar și economici sunt calculate în baza datelor furnizate de către SFS pentru fiecare întreprindere.

39.630,5 – venitul suplimentar mediu anual din impozitul pe venit al persoanelor juridice, pe o întreprindere, aferent companiilor care au aplicat la program în 2023, calculat în felul următor:

$39.630,5 = ((362.782,5 - 211.806,2) / 3) / (1 + 0,2699)$, unde:

362.782,5 – impozit mediu/întreprindere în 2025.

211.806,2 – impozit mediu/întreprindere în 2022.

3 – trei ani ai perioadei 2022 - 2025.

0,2699 – rata de creștere a impozitului pe venit în anul 2022 față de anul 2021, calculată în felul următor:

$0,2699 = (211.806,2 - 166.794,2) / 166.794,2$, unde:

166.794,2 – impozit mediu/întreprindere în 2021.

14.607,5 – venitul suplimentar mediu anual din impozitul pe venit al persoanelor juridice, pe o întreprindere, aferent companiilor care au aplicat la program în 2024, calculat în felul următor:

$14.607,5 = ((434.676,8 - 388.258,4) / 2) / (1 + 0,5888)$, unde:

434.676,8 – impozit mediu/întreprindere în 2025.

388.258,4 – impozit mediu/întreprindere în 2023.

2 – doi ani ai perioadei 2023 - 2025.

0,5888 – rata de creștere a impozitului pe venit în anul 2023 față de anul 2022, calculată în felul următor:

$0,5888 = (388.258,4 - 244.364,6) / 244.364,6$, unde:

244.364,6 – impozit mediu/întreprindere în 2022.

72.779,3 – venitul suplimentar mediu anual din impozitul pe venit al persoanelor juridice, pe o întreprindere, aferent companiilor care au aplicat la program în 2025, calculat în felul următor:

$72.779,3 = (415.448,4 - 342.669,0) / (1 + 0)$, unde:

415.448,4 – impozit mediu/întreprindere în 2025.

342.669,0 – impozit mediu/întreprindere în 2024.

perioada este de un singur an (2024 - 2025), de aceea diferența nu se mai împarte la numărul de ani.

0 – rata de creștere a impozitului pe venit în anul 2024 față de anul 2023; este 0 deoarece în 2024 impozitul mediu a scăzut față de 2023 ($342.669,0 < 364.437,4$), deci ajustarea nu se aplică.

364.437,4 – impozit mediu/întreprindere în 2023.

Veniturile suplimentare din impozitul pe venit, persoane juridice pentru anul 2027 și următorii până în anul 2036 inclusiv, care sunt asumate la valoarea estimată pentru anul 2027 au fost calculate după aceeași formulă ca și pentru anul 2026 doar fără valorile de 4, 3,5, 2,5, 1,5 care reprezintă numărul de ani ai perioadelor luate în calcul pentru anul 2026. Prin urmare formula este următoarea:

10,1 mil. lei = $(74.425,7 * 3 + 39.630,5 * 110 + 14.607,5 * 161 + 72.779,3 * 43) / 1.000.000$.

Venituri suplimentare din impozitul pe venit, persoane fizice pentru anul 2026 au fost calculate în felul următor:

32,1 mil. lei = $(12.769,9 * 3 * 4 + 33.640,4 * 110 * 3,5 + 41.140,6 * 161 * 2,5 + 37.483,9 * 43 * 1,5) / 1.000.000$, unde:

12.769,9 – venitul suplimentar mediu anual din impozitul pe venit al persoanelor fizice, pe o întreprindere, aferent companiilor care au aplicat la program în 2022, calculat în felul următor:

$12.769,9 = ((139.189,2 - 83.744,6) / 3) / (1 + 0,4473)$, unde:

139.189,2 – impozit mediu/întreprindere în 2025.

83.744,6 – impozit mediu/întreprindere în 2022.

3 – trei ani ai perioadei 2022 - 2025.

0,4473 – rata de creștere a impozitului pe venit în anul 2022 față de anul 2021, calculată în felul următor:

$0,4473 = (83.744,6 - 57.863,7) / 57.863,7$, unde:

57.863,7 – impozit mediu/întreprindere în 2021.

33.640,4 – venitul suplimentar mediu anual din impozitul pe venit al persoanelor fizice, pe o întreprindere, aferent companiilor care au aplicat la program în 2023, calculat în felul următor:

$33.640,4 = ((270.595,4 - 151.907,7) / 3) / (1 + 0,1760)$, unde:

270.595,4 – impozit mediu/întreprindere în 2025.

151.907,7 – impozit mediu/întreprindere în 2022.

3 – trei ani ai perioadei 2022 - 2025.

0,1760 – rata de creștere a impozitului pe venit în anul 2022 față de anul 2021, calculată în felul următor:

$0,1760 = (151.907,7 - 129.168,6) / 129.168,6$, unde:

129.168,6 – impozit mediu/întreprindere în 2021.

41.140,6 – venitul suplimentar mediu anual din impozitul pe venit al persoanelor fizice, pe o întreprindere, aferent companiilor care au aplicat la program în 2024, calculat în felul următor:

$41.140,6 = ((287.343,4 - 186.121,6) / 2) / (1 + 0,2302)$, unde:

287.343,4 – impozit mediu/întreprindere în 2025.

186.121,6 – impozit mediu/întreprindere în 2023.

2 – doi ani ai perioadei 2023 - 2025.

0,2302 – rata de creștere a impozitului pe venit în anul 2023 față de anul 2022, calculată în felul următor:

$0,2302 = (186.121,6 - 151.294,7) / 151.294,7$, unde:

151.294,7 – impozit mediu/întreprindere în 2022.

37.483,9 – venitul suplimentar mediu anual din impozitul pe venit al persoanelor fizice, pe o întreprindere, aferent companiilor care au aplicat la program în 2025, calculat în felul următor:

$37.483,9 = (283.089,6 - 239.652,6) / (1 + 0,1588)$, unde:

283.089,6 – impozit mediu/întreprindere în 2025.

239.652,6 – impozit mediu/întreprindere în 2024.

perioada este de un singur an (2024 - 2025), de aceea diferența nu se mai împarte la numărul de ani.

0,1588 – rata de creștere a impozitului pe venit în anul 2024 față de anul 2023, calculată în felul următor:

$0,1588 = (239.652,6 - 206.807,7) / 206.807,7$, unde:

206.807,7 – impozit mediu/întreprindere în 2023.

Veniturile suplimentare din impozitul pe venit, persoane fizice pentru anul 2027 și următorii până în anul 2036 inclusiv, care sunt asumate la valoarea estimată pentru anul 2027 au fost calculate după aceeași formulă ca și pentru anul 2026 doar fără valorile de 4, 3,5, 2,5, 1,5 care reprezintă numărul de ani ai perioadelor luate în calcul pentru anul 2026. Prin urmare formula este următoarea:

$$12,0 \text{ mil. lei} = (12.769,9 * 3 + 33.640,4 * 110 + 41.140,6 * 161 + 37.483,9 * 43) / 1.000.000.$$

Venituri suplimentare din TVA aferentă bugetului pentru anul 2026 au fost calculate în felul următor:

$$35,2 \text{ mil. lei} = (-33.291,0 * 3 * 4 + 48.888,1 * 110 * 3,5 + 44.464,8 * 161 * 2,5 - 17.671,9 * 43 * 1,5) / 1.000.000$$

-33.291,0 – venitul (reducerea de venit) mediu anual din TVA aferentă bugetului, pe o întreprindere, aferent companiilor care au aplicat la program în 2022, calculat în felul următor:

$$-33.291,0 = ((181.552,7 - 302.218,6) / 3) / (1 + 0,2082), \text{ unde:}$$

181.552,7 – TVA mediu/întreprindere în 2025.

302.218,6 – TVA mediu/întreprindere în 2022.

3 – trei ani ai perioadei 2022 - 2025.

$$0,2082 = (7.977.897,7 - 6.603.169,6) / 6.603.169,6, \text{ unde:}$$

7.977.897,7 – venituri declarate/întreprindere în 2022.

6.603.169,6 – venituri declarate /întreprindere în 2021.

Pentru estimarea creșterii naturale a TVA au fost luate în calcul veniturile declarate ale întreprinderilor, pentru a evita eventualele distorsiuni care pot apărea dacă această rată este calculată exclusiv în baza datelor privind TVA. Această abordare este justificată de faptul că nu toate întreprinderile sunt plătitoare de TVA, iar valorile TVA pot varia semnificativ de la un an la altul.

48.888,1 – venitul suplimentar mediu anual din TVA aferentă bugetului, pe o întreprindere, aferent companiilor care au aplicat la program în 2023, calculat în felul următor:

$$48.888,1 = ((540.081,7 - 365.665,4) / 3) / (1 + 0,1892), \text{ unde:}$$

540.081,7 – TVA mediu/întreprindere în 2025.

365.665,4 – TVA mediu/întreprindere în 2022.

3 – trei ani ai perioadei 2022 - 2025.

0,1892 – rata de creștere în anul 2022 față de anul 2021, calculată în felul următor:

$$0,1892 = (18.841.401,4 - 15.843.483,0) / 15.843.483,0, \text{ unde:}$$

18.841.401,4 – valoarea medie/întreprindere în 2022.

15.843.483,0 – valoarea medie/întreprindere în 2021.

44.464,8 – venitul suplimentar mediu anual din TVA aferentă bugetului, pe o întreprindere, aferent companiilor care au aplicat la program în 2024, calculat în felul următor:

$$44.464,8 = ((604.340,2 - 504.948,3) / 2) / (1 + 0,1176), \text{ unde:}$$

604.340,2 – TVA mediu/întreprindere în 2025.

504.948,3 – TVA mediu/întreprindere în 2023.

2 – doi ani ai perioadei 2023 - 2025.

0,1176 – rata de creștere a veniturilor declarate în anul 2023 față de anul 2022, calculată în felul următor:

$$0,1176 = (23.550.369,5 - 21.071.395,9) / 21.071.395,9, \text{ unde:}$$

23.550.369,5 – venituri declarate medii/întreprindere în 2023.

21.071.395,9 – venituri declarate medii/întreprindere în 2022.

-17.671,9 – venitul (reducerea de venit) mediu anual din TVA aferentă bugetului, pe o întreprindere, aferent companiilor care au aplicat la program în 2025, calculat în felul următor:

$$-17.671,9 = (552.466,6 - 571.909,5) / (1 + 0,1002), \text{ unde:}$$

552.466,6 – TVA mediu/întreprindere în 2025.

571.909,5 – TVA mediu/întreprindere în 2024.

perioada este de un singur an (2024 - 2025), de aceea diferența nu se mai împarte la numărul de ani.

0,1002 – rata de creștere a veniturilor declarate în anul 2024 față de anul 2023, calculată în felul următor:

$$0,1002 = (26.362.404,5 - 23.961.077,1) / 23.961.077,1, \text{ unde:}$$

26.362.404,5 – venituri declarate medii/întreprindere în 2024.

23.961.077,1 – venituri declarate medii/întreprindere în 2023.

Veniturile suplimentare din TVA aferentă bugetului pentru anul 2027 și următorii până în anul 2036 inclusiv, care sunt asumate la valoarea estimată pentru anul 2027 au fost calculate după aceeași formulă ca și pentru anul 2026 doar fără valorile de 4, 3,5, 2,5, 1,5 care reprezintă numărul de ani ai perioadelor luate în calcul pentru anul 2026. Prin urmare formula este următoarea:

$$11,7 \text{ mil. lei} = (-33.291,0 * 3 + 48.888,1 * 110 + 44.464,8 * 161 - 17.671,9 * 43) / 1.000.000.$$

Sumele transferate ale grantului sunt datele pentru companiile luate în calcul conform datelor ODA. Aceasta constituie valoare de 250,9 mil. lei, fiind suma la 1,8 (2022) + 77,3 (2023) + 138,3 (2024) + 33,5 (2025).

Costurile administrative suportate de ODA pentru implementarea și monitorizarea programelor sunt reflectate în Tabelul 13.

Tabelul 13. Calculul costurilor administrative suportate de ODA pentru implementarea și monitorizarea programelor

Denumirea programe ODA	2023			2024			2025 sem. I		
	nr. dosare	cota	plăți lei	nr. dosare	Cota	plăți lei	nr. dosare	cota	plăți lei
Programul START pentru Tineri: o afacere durabilă la tine acasă	212			100			87		
Programul de susținere a antreprenoriatului feminin				110			135		
Programul de atragere a remitențelor în economie „PARE 1+2”	133	15,0%	8,1	97	11,1%	6,2	39	7,0%	5,1
Programul de ecologizare a IMM	47	5,3%	2,9	58	6,6%	3,7	15	2,7%	2,0
Programul de Transformare Digitală a IMM	103			133			55		
Programul de creștere a competitivității IMM și internaționalizare a acestora	45			25			6		
Programul de re tehnologizare și eficiență energetică a IMM-urilor	278	31,4%	17,0	200	22,9%	12,7	168	30,2%	22,1
Programul de susținere a inovațiilor digitale și start-upurilor tehnologice	67			57			0		
Programul de sprijin pentru dezvoltarea IMM în domeniul turismului				80			41		
Programul de sprijin al micilor producători				13			10		
Total dosare evaluate	885	100%		873	100%		556	100%	
Plăți către angajați și către organele de asigurare socială și medicală, mil. lei			43,3			44,5			58,5

Sursa: Numărul dosarelor evaluate în baza informației statistice privind numărul de beneficiari și suportul financiar acordat conform Programelor implementate de către ODA. Plățile către angajați și către organele de asigurare socială și medicală, în baza situațiilor financiare.

Cota dosarelor evaluate a fost calculată ca raport al dosarelor evaluate pe fiecare dintre programele analizate la totalul dosarelor evaluate în perioada unui an (semestrul I pentru anul 2025). Sumă plăților aferentă fiecărui program analizat reprezintă produsul dintre cotele calculate și suma totală a plăților către angajați și către organele de asigurare socială și medicală. La rezultatul obținut a fost adăugată cota de 25%, care reprezintă cota de cheltuieli generale luată în calcul conform Ghidului de aplicare a Modelului Costului Standard (MCS) în Republica Moldova. Sumele obținute pe ani pe fiecare program analizat constituie costurile administrative suportate de ODA pentru implementarea și monitorizarea programelor pe anii respectivi. Pentru anul 2026 suma constituie media anilor 2023-2025, în timp ce pentru anul 2027 în calcul este luată jumătate din mărimea acestei medii și 25% din această valoare pentru anul 2028 în scopul de a include în calcul și costurile administrative de monitorizare post-implementare a programelor. [Ghidului de aplicare a Modelului Costului Standard \(MCS\) în Republica Moldova](#)

Reieșind din numărul total de beneficiari, numărul beneficiarilor eligibili pentru evaluarea ex post pentru fiecare program următoarele cote ale beneficiarilor eligibili pentru evaluarea ex post în numărul total de beneficiari au fost utilizate: programul de re tehnologizare și eficiență energetică a IMM-urilor - 69% (300/433), programul de ecologizare a IMM-urilor - 45% (48/107), programul de atragere a remitențelor în economie „PARE 1+2” - 56% (149/267).

În rezultat, următoarele valori au fost utilizate în calcul:

Tabelul 14. Costuri administrative utilizate în calcul, pe programe și ani

Denumire program	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Programul de re tehnologizare și eficiență energetică a IMM-urilor	11,8 = 17,0 * 69%	8,8 = 12,7 * 69%	15,3 = 22,1 * 69%	12,0 = 17,3 ((17,0+12,7 +22,1)/3) * 69%	6,0 = 12,0 /2	3,0 = 12,0/4
Programul de atragere a remitențelor în economie „PARE 1+2”	4,5 = 8,1 * 56%	3,4 = 6,2 * 56%	2,9 = 5,1 * 56%	3,6 = 6,5 ((8,1+6,2+5,1)/3) * 56%	1,8 = 3,6 /2	0,9 = 3,6/4
Programul de ecologizare a IMM-urilor	1,3 = 2,9 * 45%	1,7 = 3,7 * 45%	0,9 = 2,0 * 45%	1,3 = 2,9 ((2,9+3,7+2,0)/3) * 45%	0,6 = 1,3 /2	0,3 = 1,3/4

Tabelul 15. Analiza economică

Denumirea / anul	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Sumele transferate a grantului	250,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Venituri suplimentare din impozitul pe venit, persoane juridice	26,7	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1
Venituri suplimentare din impozitul pe venit, persoane fizice	32,1	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0
Venituri suplimentare din TVA aferentă bugetului	35,2	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7
Majorarea suplimentară a profitului	212,3	75,1	75,1	75,1	75,1	75,1	75,1	75,1	75,1	75,1	75,1
Majorarea suplimentară a plăților salariale	364,3	136,0	136,0	136,0	136,0	136,0	136,0	136,0	136,0	136,0	136,0
Fluxuri de intrare, mil. MDL	921,5	244,8	244,8	244,8	244,8	244,8	244,8	244,8	244,8	244,8	244,8
Valoarea totală a investiției efectuate	610,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cheltuieli suplimentare cu plata impozitului pe venit, persoane juridice	26,7	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1
Cheltuieli suplimentare cu plata impozitului pe venit, persoane fizice	32,1	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0
Cheltuieli suplimentare cu plata TVA aferentă bugetului	35,2	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7
Costuri administrative suportate de ODA pentru implementarea și monitorizarea programelor	47,9	6,0	3,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Fluxuri de ieșire, mil. MDL	752,6	39,7	36,7	33,7	33,7	33,7	33,7	33,7	33,7	33,7	33,7
Fluxul de numerar net, mil. MDL	168,9	205,1	208,1	211,1	211,1	211,1	211,1	211,1	211,1	211,1	211,1
Factorul de actualizare	1,0	0,94	0,89	0,84	0,79	0,75	0,70	0,67	0,63	0,59	0,56
Fluxul net de numerar actualizat, mil. MDL	168,9	193,5	185,2	177,2	167,2	157,7	148,8	140,4	132,4	124,9	117,9
Rata economică de actualizare	6%										
Valoarea actualizată netă economică (ENPV), mil. MDL	1.714,1										
Rata internă de rentabilitate economică (EIRR)	n/a										
Raport beneficiu - cost*	9,1										

*În baza fluxului net de numerar actualizat.

Sumele transferate ale grantului și costurile administrative suportate de ODA pentru implementarea și monitorizarea programelor sunt utilizate în analiza financiară.

Veniturile suplimentare din impozitul pe venit, pentru persoane juridice și persoane fizice, și veniturile suplimentare din TVA aferentă bugetului sunt utilizate în analiza financiară și sunt egale cu cheltuielile suplimentare pentru plata acestor impozite și TVA, achitate de către persoane juridice și persoane fizice.

Valoarea totală a investiției efectuate reprezintă datele pentru companiile luate în calcul conform datelor ODA. Aceasta constituie o valoare de 610,7 mil. lei, fiind suma la 3,9 (2022) + 188,1 (2023) + 340,2 (2024) + 78,5 (2025).

Majorarea suplimentară a profitului pentru anul 2026 a fost calculată în felul următor:

212,3 mil. lei = $(1.368.818,7 * 3 * 4 + 370.473,3 * 110 * 3,5 + 49.113,3 * 161 * 2,5 + 519.302,0 * 43 * 1,5) / 1.000.000$, unde:

1.368.818,7 – majorarea suplimentară medie anuală a profitului, pe o întreprindere, aferent companiilor care au aplicat la program în 2022, calculată în felul următor:

1.368.818,7 = $((5.020.965,5 - 914.509,5) / 3) / (1 + 0)$, unde:

5.020.965,5 – profit mediu/întreprindere în 2025.

914.509,5 – profit mediu/întreprindere în 2022.

3 – trei ani ai perioadei 2022 - 2025.

0 – rata de creștere a profitului în anul 2022 față de anul 2021; este 0 deoarece profitul mediu în 2022 (914.509,5) a fost mai mic decât în 2021 (934.385,9), deci ajustarea nu se aplică.

370.473,3 – majorarea suplimentară medie anuală a profitului, pe o întreprindere, aferent companiilor care au aplicat la program în 2023, calculată în felul următor:

$370.473,3 = ((3.141.956,0 - 1.719.381,0) / 3) / (1 + 0,2800)$, unde:

3.141.956,0 – profit mediu/întreprindere în 2025.

1.719.381,0 – profit mediu/întreprindere în 2022.

3 – trei ani ai perioadei 2022 - 2025.

0,2800 – rata de creștere a profitului în anul 2022 față de anul 2021, calculată în felul următor:

$0,2800 = (1.719.381,0 - 1.343.306,7) / 1.343.306,7$, unde:

1.343.306,7 – profit mediu/întreprindere în 2021.

49.113,3 – majorarea suplimentară medie anuală a profitului, pe o întreprindere, aferent companiilor care au aplicat la program în 2024, calculată în felul următor:

$49.113,3 = ((3.437.953,8 - 3.278.938,9) / 2) / (1 + 0,6189)$, unde:

3.437.953,8 – profit mediu/întreprindere în 2025.

3.278.938,9 – profit mediu/întreprindere în 2023.

2 – doi ani ai perioadei 2023 - 2025.

0,6189 – rata de creștere a profitului în anul 2023 față de anul 2022, calculată în felul următor:

$0,6189 = (3.278.938,9 - 2.025.462,1) / 2.025.462,1$, unde:

2.025.462,1 – profit mediu/întreprindere în 2022.

519.302,0 – majorarea suplimentară medie anuală a profitului, pe o întreprindere, aferent companiilor care au aplicat la program în 2025, calculată în felul următor:

$519.302,0 = (3.233.284,2 - 2.713.982,2) / (1 + 0)$, unde:

3.233.284,2 – profit mediu/întreprindere în 2025.

2.713.982,2 – profit mediu/întreprindere în 2024.

perioada este de un singur an (2024 - 2025), de aceea diferența nu se mai împarte la numărul de ani.

0 – rata de creștere a profitului în anul 2024 față de anul 2023; este 0 deoarece profitul mediu în 2024 (2.713.982,2) a fost mai mic decât în 2023 (2.920.047,3), deci ajustarea nu se aplică.

Majorarea suplimentară a profitului pentru anul 2027 și următorii până în anul 2036 inclusiv, care sunt asumate la valoarea estimată pentru anul 2027 au fost calculate după aceeași formulă ca și pentru anul 2026 doar fără valorile de 4, 3,5, 2,5, 1,5 care reprezintă numărul de ani ai perioadelor luate în calcul pentru anul 2026. Prin urmare formula este următoarea:
75,1 mil. lei = $(1.368.818,7 * 3 + 370.473,3 * 110 + 49.113,3 * 161 + 519.302,0 * 43) / 1.000.000$.

Majorarea suplimentară a plăților salariale pentru anul 2026 a fost calculată în felul următor:

364,3 mil. lei = $(145.006,3 * 3 * 4 + 381.997,7 * 110 * 3,5 + 467.164,6 * 161 * 2,5 + 425.641,6 * 43 * 1,5) / 1.000.000$, unde:

145.006,3 – majorarea suplimentară medie anuală a plăților salariale, pe o întreprindere, aferent companiilor care au aplicat la program în 2022, calculată în felul următor:

$145.006,3 = ((1.580.537,1 - 950.945,8) / 3) / (1 + 0,4473)$, unde:

1.580.537,1 – plăți salariale medii/întreprindere în 2025.

950.945,8 – plăți salariale medii/întreprindere în 2022.

3 – trei ani ai perioadei 2022 - 2025.

0,4473 – rata de creștere a plăților salariale în anul 2022 față de anul 2021, calculată în felul următor:

$0,4473 = (950.945,8 - 657.060,2) / 657.060,2$, unde:

657.060,2 – plăți salariale medii/întreprindere în 2021.

381.997,7 – majorarea suplimentară medie anuală a plăților salariale, pe o întreprindere, aferent companiilor care au aplicat la program în 2023, calculată în felul următor:

$381.997,7 = ((3.072.695,1 - 1.724.959,4) / 3) / (1 + 0,1760)$, unde:

3.072.695,1 – plăți salariale medii/întreprindere în 2025.
 1.724.959,4 – plăți salariale medii/întreprindere în 2022.
 3 – trei ani ai perioadei 2022 - 2025.
 0,1760 – rata de creștere a plăților salariale în anul 2022 față de anul 2021, calculată în felul următor:

$$0,1760 = (1.724.959,4 - 1.466.750,2) / 1.466.750,2$$
, unde:
 1.466.750,2 – plăți salariale medii/întreprindere în 2021.
 467.164,6 – majorarea suplimentară medie anuală a plăților salariale, pe o întreprindere, aferent companiilor care au aplicat la program în 2024, calculată în felul următor:

$$467.164,6 = ((3.262.874,1 - 2.113.469,0) / 2) / (1 + 0,2302)$$
, unde:
 3.262.874,1 – plăți salariale medii/întreprindere în 2025.
 2.113.469,0 – plăți salariale medii/întreprindere în 2023.
 2 – doi ani ai perioadei 2023 - 2025.
 0,2302 – rata de creștere a plăților salariale în anul 2023 față de anul 2022, calculată în felul următor:

$$0,2302 = (2.113.469,0 - 1.717.998,2) / 1.717.998,2$$
, unde:
 1.717.998,2 – plăți salariale medii/întreprindere în 2022.
 425.641,6 – majorarea suplimentară medie anuală a plăților salariale, pe o întreprindere, aferent companiilor care au aplicat la program în 2025, calculată în felul următor:

$$425.641,6 = (3.214.571,0 - 2.721.329,7) / (1 + 0,1588)$$
, unde:
 3.214.571,0 – plăți salariale medii/întreprindere în 2025.
 2.721.329,7 – plăți salariale medii/întreprindere în 2024.
 perioada este de un singur an (2024 - 2025), de aceea diferența nu se mai împarte la numărul de ani.
 0,1588 – rata de creștere a plăților salariale în anul 2024 față de anul 2023, calculată în felul următor:

$$0,1588 = (2.721.329,7 - 2.348.366,2) / 2.348.366,2$$
, unde:
 2.348.366,2 – plăți salariale medii/întreprindere în 2023.

Majorarea suplimentară a plăților salariale pentru anul 2027 și următorii până în anul 2036 inclusiv, care sunt asumate la valoarea estimată pentru anul 2027 au fost calculate după aceeași formulă ca și pentru anul 2026 doar fără valorile de 4, 3,5, 2,5, 1,5 care reprezintă numărul de ani ai perioadelor luate în calcul pentru anul 2026. Prin urmare formula este următoarea:

136,0 mil. lei = $(145.006,3 * 3 + 381.997,7 * 110 + 467.164,6 * 161 + 425.641,6 * 43) / 1.000.000$.